

**”Friends with Benefits”:
En fenomenologisk studie over seksuelle
relasjoner mellom venner**

Monica Karlsen

Veileder: Bente Træen

Mastergradsoppgave i psykologi

Institutt for psykologi

Det helsevitenskapelige fakultet

Universitetet i Tromsø

Høsten 2011

Forord

Ideen om å skrive om ”Friends with benefits” fikk jeg etter å ha lurt en stund på hva jeg skulle bruke ett år på å skrive masteroppgave om. Jeg ville skrive om noe som kunne holde interessen min oppe gjennom hele perioden, og i tillegg føle at oppgaven min hadde potensial til å kunne bidra med noe innenfor forskning. Jeg hadde lagt merke til hvor populært fenomenet ”Friends with Benefits” hadde blitt i media på bare noen få år, og tenkte at dette absolutt var et interessant tema jeg kunne skrive om. Jeg fant også fort ut, etter å ha søkt i forskningslitteraturen, at dette var et tema som virkelig trengte mer oppmerksomhet.

I samarbeid med min veileder, Bente Træen, ble oppgavens teoretiske perspektiv og forskningsmetode valgt ut. Jeg har selv stått for det praktiske arbeidet som har ligget til grunn for oppgaven, som rekruttering av informanter, utarbeidelse av intervju spørsmål, utførelse av intervjuene og transkribering. Jeg har også stått for dataanalysen. Underveis har veilederen min vært en stor støttespiller, og ledet meg på rett spor når jeg trengte det med gode tips og råd. Hun har også vært til stor hjelp med å lede meg til relevant litteratur innenfor den teoretiske delen av oppgaven, og gitt lærerike og veiledende tilbakemeldinger på det skriftlige produktet mitt.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg fått en dypere forståelse over ”friends with benefits” som fenomen i fra et kvinnelig perspektiv. Jeg har også fått en større innsikt i, og respekt for, arbeidet som ligger til grunn i en akademisk avhandling. Prosessen bak denne oppgaven har vært en personlig test på om jeg kan mestre kunsten å tilegne meg ny kunnskap på en selvstendig måte. En kunst jeg håper på å ta med meg videre i livet, og kunne bruke både personlig og i arbeidsliv.

Denne oppgaven hadde ikke blitt ett ferdig produkt uten hjelp og støtte fra folk rundt meg. Aller først vil jeg gjerne takke min veileder, professor Bente Træen, for sin faglige

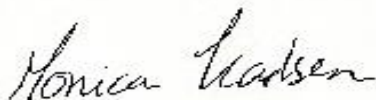
kompetanse og for all hjelp og støtte. Hun har motivert meg når ting sto stille, og alltid hatt en åpen dør hvis jeg måtte stikke innom med spørsmål.

Videre vil jeg takke alle informantene som stilte opp og tok seg tid til å dele sine historier med meg. Uten dem kunne ikke oppgaven ha latt seg gjøre. Jeg vil også takke mine medstudenter i kull-09. Det er godt å ha andre som er i samme situasjon og kunne stå sammen under en så omfattende prosess som å skrive en masteroppgave. I tillegg vil jeg takke fagkoordinator Tove I. Dahl, som har vært til stede underveis og pushet på når vi trengte et ekstra lite dytt, og Institutt for psykologi ved Universitetet i Tromsø for å ha satset på masterstudiet.

Jeg kan ikke avslutte uten å takke min familie for all støtte gjennom hele studiet. Ikke minst takk for at jeg fikk kapre kjøkkenbordet hjemme på Reinøya når jeg trengte å komme meg bort fra byens mas, så jeg kunne konsentrere meg helt og fult om arbeidet. Jeg vil også takke min samboer for hans tålmodighet når jeg måtte tilbringe timevis foran pc'en, og for støttende ord når jeg var frustrert og følte at jeg ikke fikk til noe som helst.

Monica Karlsen, Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø.

Korrespondanse angående studiet kan sendes på e-post til monicakarlsen84@hotmail.com

Monica Karlsen

Student

Bente Træen

Veileder

Sammendrag

”Friends with benefits” (FWB) betegner venner som har sex med hverandre uten å ha romantiske følelser eller forpliktelser ovenfor hverandre. Med utgangspunkt i seksuell skriptteori, var formålet med denne undersøkelsen å utforske FWB-fenomenet i en norsk, heteroseksuell kontekst. Forskningsmetoden som ble brukt var transendental fenomenologi. Det ble utført semistrukturelle intervjuer av tolv heteroseksuelle kvinner, i alderen 21 til 28 år, med erfaring fra FWB-forhold. En rekke elementer ble avdekket under temaene; motiver og funksjoner, hvordan partene definerer FWB-forholdet, følelser for FWB-partneren, intimitet og FWB-forhold i en samfunnskontekst. Videre viste det seg at det lånes elementer fra venneskriptet og kjærlighetsskriptet som til sammen utgjør et FWB-skript. Denne undersøkelsen gir en dypere forståelse av hvordan kvinner opplever det å være i et FWB-forhold, og kan være verdifull som fundament ved videre forskning på FWB-fenomenet.

Nøkkelord: Friends with benefits, seksuelle skript, fenomenologi, vennskap, heteroseksuell, sex

Abstract

”Friends with benefits” (FWB) is defined as; friends who have sex, without any romantic feelings, or commitment towards each other. The purpose of this study, is to investigate the FWB phenomenon from the standpoint of a Norwegian, heterosexual context, by the means of the theory of sexual scripts. The research method used in this study was transcendental phenomenology. Semi-structural interviews were conducted on twelve heterosexual women, aged 21 to 28 years old, with experience in FWB relationships. Elements were found in themes of; motives and function, how they define the FWB relationship, feelings towards the FWB partner, intimacy, and FWB relationships in context to the society. The study also showed that they “borrow” elements from scripts in friendships and love relationships, and put these elements together to form a FWB script. This study gives a deeper understanding of how FWB relationships is experienced by women, and can contribute as grounding in further research on the FWB phenomenon.

Keywords: Friends with benefits, sexual scripts, phenomenology, friendship, heterosexual, sex

Dylan: It's just a physical act, like playing tennis. Two people should be able to have sex like they're playing tennis.

Jamie: Yeah, I mean, no one wants to go away for the weekend after they play tennis.

Dylan: It's just a game. You shake hands, and get on with your shit.

(Dialog fra filmen *Friends with Benefits* (2011), Regissør Will Gluck)

“Friends with benefits” (FWB), også omtalt som knullekompiser eller pulevenner, er et begrep som har blitt relativt populært de siste årene blant den yngre befolkningen. FWB defineres som venner som har sex med hverandre, uten å ha noen romantiske følelser eller forpliktelser ovenfor hverandre. I slike forhold kombineres den psykologiske intimiteten knyttet til et vennskap, med den seksuelle intimiteten man vanligvis knytter til et romantisk forhold, også kalt kjærlighetsforhold, samtidig som romantikk ikke blandes inn i bildet. Ut fra dette ser en at denne type forhold ikke passer inn i den tradisjonelle definisjonen av vennskap, og heller ikke i definisjonen av et romantisk forhold (Bisson & Levine, 2009). I stedet er FWB-forhold en hybrid av disse to, og det er nettopp denne fusjonen av elementer, sex uten forpliktelser eller romantikk, som gjør denne typen av forhold interessant. Siden FWB er en internasjonal term, som også anvendes i Norge, har jeg valgt å bruke den i oppgaven i stedet for de norske termene.

Selv om begrepet FWB er relativt nytt, betyr ikke det at fenomenet i seg selv er nytt. Selve begrepet ble popularisert via sangen *Heads over Feet* av Alanis Morissette i 1995. Men allerede i 1991 hadde *Seinfeld* en episode som het *The Deal*, hvor hovedpersonene Jerry og Elaine bestemte seg for å se om de kunne ha sex, og samtidig beholde det gode vennskapet seg imellom. Dette viser at fenomenet har eksistert før det ble popularisert gjennom begrepet. Selv om fenomenet har eksistert før begrepet ble kjent, har det neppe vært like hyppig forekommende som det er i dag. Det kan være flere grunner til dette. For det første, et

seksuelt forhold med en venn ble sannsynligvis ansett som sosial uakseptabelt og upassende i tidligere tider. Dette er fordi sex ikke anses å være del av et venneforhold i den vestlige verden. For det andre har folks seksuelle atferd og holdninger til seksualitet forandret seg betydelig gjennom de siste femti årene (Bell & Coughy, 1980; Robinson & Jedlicka, 1982). I Skandinavia har sex tradisjonelt sett vært legitimert med forelskelse og kjærlighet, fortrinnsvis innenfor rammen av et parforhold (Christensen & Gregg, 1970; Helmius, 1990; Kvalem & Træen, 2000; Lewin, Fugl-Meyer, Helmius, Lalos & Månsson, 2000; Træen, 1993). Christensen og Gregg (1970) viste i Danmark at andelen av befolkningen som rapporterte å ha hatt sex utenfor den tradisjonelle rammen økte mellom 1958 og 1968. I slutten av 1980-årene fant Træen og Lewin (1992) at en tredjedel av norske ungdommer hadde hatt såkalt tilfeldig sex, det vil si sex med en person de hadde møtt samme dag/kveld. Videre fant de at det å ha tilfeldig sex var en funksjon av hvor lenge de unge hadde vært samleieaktive. Det var med andre ord en ganske vanlig erfaring, hvilket står i kontrast til den mer restriktive holdningen til seksualitet man hadde i tidligere tider og generasjoner. Det skal likevel bemerkes, at også tilfeldig sex oftere er motivert av forelskelse enn av hedonistisk nytelse (Træen & Hovland, 1998; Træen & Sørensen, 2000). Sammenliknet med tidligere motiverer dagens unge voksne samleie i mindre grad med forelskelse (Træen & Gravning, 2011). Det innebærer trolig at mange føler det som mindre ”unaturlig” å ha sex med en person som ”bare” er en venn. Til sist skal det også bemerkes, at vennskap på tvers av kjønn var mer uvanlig før 1970 enn det er i dag (Reeder, 2003). En konsekvens av det er at flere i dag, enn tidligere, har mulighet til å ha et seksuelt forhold med en venn av det motsatte kjønn.

Interessen rundt FWB-fenomenet ser ut for å ha økt betydelig de siste årene. Det har fått oppmerksomhet i amerikanske tv-serier (Som for eksempel i *Gossip Girl*, *The Big Bang Theory*, *Cougar Town*, *One Tree Hill* etc.) og filmer (*No Strings Attached* og *Friends with Benefits*). I tillegg har *The New York Times* lagt ut et par online artikler om fenomenet (Carey,

2007; Denizet-Lewis, 2004). Det oppfattes som et nytt og spennende tema, og tv- og filmindustrien ser potensialet til dramatikken som kan oppstå i kjølvannet av slike forhold. Her blir fokuset rettet mot konflikter som kan oppstå, hvor ofte en av partene utvikler romantiske følelser for den andre. Til tross for mulige konflikter kan potensielle deltakere oppfatte et FWB-forhold som et relativt trygt og bekvemt miljø for seksuell tilfredsstillelse sammenlignet med tilfeldig sex (Bisson & Levine, 2009).

Det overordnede formål med denne undersøkelsen var og utforske FWB-fenomenet i en norsk, heteroseksuell kontekst. Metoden som benyttes er Moustakas (1994) transendentale fenomenologi, og det teoretiske utgangspunktet er Gagnon og Simons teori om seksuelle skript (2005).

Tidligere forskning

Til tross for den store interessen for FWB i populærkulturen, finnes det til nå bare en håndfull vitenskapelige studier om fenomenet. I den tidlige fasen av forskning på sex mellom venner var fokus rettet mot seksuell spenning og tiltrekning i vennskap på tvers av kjønn (Bleske & Buss, 2000; Kaplan & Keys, 1997; Sapadin, 1988). I et utvalg av amerikanske universitetsstudenter fant Bleske og Buss (2000) at 22% av menn og 11% av kvinner hadde hatt sex med sin nærmeste venn av motsatt kjønn mer enn én gang. I en annen studie blant universitetsstudenter i USA fant Afifi og Faulkner (2000) ut at 20% hadde hatt sex flere ganger med én venn. De fant også ut at en tredjedel av de som hadde hatt sex med en venn opplevde at sexen styrket kvaliteten på vennskapet.

Begrepet FWB ble eksplisitt brukt i den akademiske litteraturen først av Hughes, Morrison og Asada i 2005. De var blant annet opptatt av hvilke regler individene brukte for å vedlikeholde slike forhold, og hvilke reaksjoner de fikk fra de nærmeste i vennekretsen som hadde kjennskap til FWB-forholdet. De identifiserte tre kategorier av regler; emosjonelle regler, kommunikasjonsregler, og sexregler. Videre viste det seg at 84% prosent hadde fortalt

en venn av samme kjønn om FWB-forholdet sitt. Av disse stilte 38% av vennene seg positivt til forholdet, mens 36% var negative til det.

Bisson og Levine (2009) studerte oppfatninger om fordeler og ulemper ved et FWB-forhold. Det å ha sex med noen som man stoler på, samtidig som man unngår forpliktelser, viste seg å være de fordelene som ble satt mest pris på. At en av de involverte partene kunne utvikle følelser som ikke ble gjengjeldt ble sett på som den største ulempen ved et FWB-forhold. I tillegg så de nærmere på hvordan individene forhandlet om forholdets status. Nesten halvparten rapporterte at det dukket opp spørsmål om forholdets status og fremtid. Det er interessant at på tross av disse usikkerhetene var det bare 15% som oppga at de hadde snakket om forholdet med den andre involverte parten. Hele 73% hadde ikke definert noen eksplisitte regler for hva som var tillatt og ikke tillatt i FWB-forholdet. Å kommunisere om et forholds status synes imidlertid å være tabu i andre typer av forhold også. I Baxter og Wilmots (1985) studie viste det seg å være det mest tabulagte temaet både i kjærlighetsforhold, og i venneforhold på tvers av kjønn. Et annet interessant funn fra Bisson og Levines (2009) studie var, at blant de som hadde erfaring fra FWB-forhold rapporterte 81% at de trodde man fortsatt kunne være venner etter at man har hatt sex, mens bare 33% av de som ikke hadde erfaring fra slike forhold trodde det samme. Det kan tenkes at de som i utgangspunktet har en negativ holdning til at man kan fortsette å være venner, også unngår FWB-forhold. Det kan også tyde på at samfunnet generelt sett ikke er helt klar til å akseptere slike forhold som ”naturlige” og ”sunne”.

Owen og Fincham (2011) prøvde å finne demografiske og psykososiale prediktorer for å innlede FWB-forhold hos amerikanske universitetsstudenter under 25 år. De fant en positiv korrelasjon mellom en livsstil som innebar et høyt alkoholkonsum, og det å være i et FWB-forhold. Denne korrelasjonen var sterkere for kvinner enn for menn. Når folk er beruset har de lettere for å lempe på de regler og normer som til vanligvis styrer handlingene deres (Simbayi,

Mwaba & Kalichman, 2006). Hverdags scenariet er for eksempel at de opplever sin venn som fysisk, psykisk og seksuelt attraktiv, men ettersom de engster seg for at sex vil komme til å ødelegge forholdet mellom dem i ettertid, velger de og avstå fra seksuell samhandling. Etter alkoholkonsum vil det imidlertid være vanskeligere å undertrykke ønsket om sex med personen, og sjansen for at de har sex øker.

Menn har ofte flere sexpartnere gjennom livet enn hva kvinner har (Træen, Stigum & Magnus, 2003). Tradisjonelt betoner kvinner oftere relasjonelle forhold knyttet til sex, mens menn oftere enn kvinner betoner lek- og rekreasjonsaspekter knyttet til seksuelle aktiviteter (Lewin et al., 2000). En konsekvens av de ulike måter å forholde seg til seksuell samhandling på kan være at menn har lavere terskel for å ha sex med en de ikke anser som en potensiell partner til et parforhold. Disse ulikhetene er mest trolig grunnet i at begge kjønn gjennomlever ulike, om enn noe overlappende, seksuelle sosialiseringprosesser (Træen, 2008b). For eksempel viste Owen og Fincham (2011) at både mannlige og kvinnelige amerikanske universitetsstudenter rapporterte mer positive enn negative emosjonelle reaksjoner til FWB-forholdet sitt, på samme tid som flere kvinner (40%), enn menn (25%), håpet at FWB-forholdet deres skulle utvikle seg til et romantisk forhold. Med utgangspunkt i Afifi og Faulkners (2000) studie, i en lignende populasjon, viste det seg imidlertid at bare 22% av FWB-forhold utviklet seg videre til et romantisk forhold.

De første studiene på seksuelle relasjoner mellom venner på tvers av kjønn viste at fra 11% til 22%, avhengig av kjønn, hadde hatt en seksuell relasjon med en de anså som en venn (Afifi & Faulkner, 2000; Bleske & Buss, 2000). Nyere studier om FWB-forhold blant amerikanske universitetsstudenter har vist høyere tall. Puentes, Knox og Zusman (2008) fant at 50% av kvinnene, og 64% av mennene hadde hatt et FWB-forhold, mens i Bisson og Levines (2009) studie hadde 60% hatt et slikt forhold. Owen og Fincham (2011) fokuserte på om de hadde hatt et FWB-forhold siste år, og det ble rapportert at 43% av kvinnene og 54%

av mennene hadde hatt det. Studiene hadde imidlertid en noe ulik definisjon av FWB. Bisson og Levine (2009) definerte FWB som; ”When people who are ‘just friends’ have sex”, mens Owen og Fincham (2011) definerte det slik; ”Some people say that a friends with benefits is a friendship in which there are also physical encounters, but no on-going commitment (e.g., not boyfriend/girlfriend)”. I Afifi og Faulkners (2000) studie hadde 51% hatt sex med en venn av motsatt kjønn én eller flere ganger. Dette tallet er på samme størrelse som tallene fra de senere studiene på FWB-forhold. Det er mulig at personer som har hatt en seksuell engangshendelse med en venn har tolket det som et FWB-forhold i de senere studiene. Owen og Finchams (2011) studie er også noe vag på definisjonen. Hva kan tolkes som ”physical encounters”? Tallene fra de førstnevnte studiene er spesifikt knyttet til venner som har hatt sex med hverandre mer enn én gang, og siden de har spurt direkte om dette, har de ikke trengt noen definisjon. Bleske og Buss (2000) fokuserte kun på om de hadde hatt sex med den de anså som den næreste vennen de hadde av motsatt kjønn. Hvis undersøkelsen hadde fokusert på flere enn bare den ene vennen ville tallet i studien muligens vært noe høyere. Det er også mulig at det rett og slett var færre som hadde seksuelle relasjoner med venner av motsatt kjønn da de tidligste studiene ble utført.

Ettersom alle undersøkelsene er gjennomført blant studenter ved amerikanske universiteter, kan funnene ikke uten videre generaliseres til andre befolkningsgrupper, eller til andre land og kulturer. Det innebærer at FWB-forhold i den norske konteksten kan være annerledes sosialt konstruert enn i den amerikanske (universitetsstudent) kulturen. I en nylig gjennomført seksualvaneundersøkelse i et representativt web-utvalg av norske unge voksne oppga 19% at de hadde sitt siste samleie med en venn (Sørensen, 2009). Det er det nærmeste vi finner tall av på FWB-fenomenet i Norge. Det sier ikke noe spesifikt om hvor mange norske unge voksne som har hatt et FWB-forhold, men det gir en pekepinn på at sex med venner ikke er uvanlig blant denne delen av befolkningen.

Seksuelle skript

I hovedsak har studiene som har vært gjennomført til nå hatt et sosialpsykologisk perspektiv med utgangspunkt i kommunikasjons- og relasjonsteorier. Denne oppgavens perspektiv er også av sosialpsykologisk art, men her er fokus rettet mot seksuell skriptteori (Gagnon & Simon, 2005). I forhold til teoriene i de tidligere studiene kan skriptteorien dekke fenomenet både i bredde og dybde.

Seksuell skriptteori bygger på fundamentet om at seksualitetens uttrykksformer er sosialt konstruerte og på symbolsk interaksjonisme. Det symbolske interaksjonistiske perspektivet har sitt opphav fra behavioristen og sosialpsykologen George Herbert Mead (1934). Ken Plummer (2005) skriver at:

...sex for humans is never “just sex,” sui generis. Its reality is always overlaid with what Burke calls “symbolicity.” It is to be found in intricate worlds of meaning, metaphor, language, symbol. It is located within the worlds that philosopher George Herbert Mead heralded as self, shared communications, significations, and significant others; Those who study sexuality without a full recourse to such concepts and ideas do sexualities a grave disservice. Human sexual meanings overlap with, and are omnipresent in, all of social life” (s. xiii).

I et symbolsk interaksjonistisk perspektiv kan ikke seksualitet studeres utenfor konteksten til den mening det har for individet. Hver sosiale handling er tillagt en sosialt bestemt mening, eller et symbol. Individet lærer å knytte ”korrekt” mening til egne handlinger gjennom interaksjon med andre individer og samfunnet de lever i, såkalte signifikante og generaliserte andre. Først når individet er sosialisert til å knytte samme mening til en bestemt handling som de andre individene i sitt samfunn eller sin kultur, er kommunikasjon mellom individer mulig. Først da fungerer handlingene som signifikante symboler. Det sterkeste signifikante symbolet vi har er ifølge Mead språket. Ved å tilegne samme mening til ordene vil folk forstå hverandre

(Mead, 1934). Sex er også et signifikant symbol. Mennesket knytter ulik mening til seksuell samhandling i ulike kontekster. Som vi skal se senere, legitimeres sex av forelskelse og kjærlighet i den skandinaviske kulturen. Dette fører til at sex også blir et symbol på kjærlighet (Helmius, 1990; Træen, 1993).

Det er utviklet flere tilnærminger til skriptteori, blant annet fra kognitiv psykologi (Abelson, 1981) og psykiatri (Steiner, 1990). Med utgangspunkt i Erving Goffman (1959) og George Herbert Mead (1934) lanserte Gagnon og Simon i 1973 teorien om seksuelle skript. Gagnon og Simon mente at seksuell atferd er sosial atferd, og ikke må sees på som noe spesielt eller unikt innenfor menneskelig atferd. Seksualitetens uttrykksformer læres gjennom samme mekanismer som andre sosiale atferder. Mennesket er født med en biologisk forutsetning til å oppleve seksuell lyst, men seksualitetens uttrykksformer er sosialt konstruert og kulturelt bestemt (Helmius, 1990). I samhandling med signifikante og generaliserte andre lærer og internaliserer individet fra sine tidlige leveår seksualitetens uttrykksformer, og denne læringen skjer i en kultur- og gruppespesifikk seksuell sosialiseringssprosess (Gagnon & Simon, 2005). Det innebærer at mennesker lærer hva som er seksuelt akseptabelt og uakseptabelt å gjøre og mene i denne sosialiseringssprosessen. De lærer med andre ord hvordan, hvor, når og med hvem de kan uttrykke seksualiteten sin. Gagnon og Simon hevder at mennesker organiserer og handler seksuelt ut fra såkalte seksuelle skript. Seksuelle skript fungerer som en organisering av normer, roller og atferder, knyttet til en seksuell situasjon. En kan sammenligne dem med et teatermanuskript, hvor skuespillernes roller, replikker og instruksjoner er fastsatt. Det seksuelle skriptet gir ikke bare informasjon over hvilke atferder individet kan ta i bruk i seksuelle situasjoner, men er også et redskap for å forstå andres atferder i lys av den sosiale konteksten. Den forteller med andre ord når andres atferd kan tolkes som seksuell, og når atferden ikke kan tolkes som seksuell.

I seksuelle situasjoner vil skript fortelle oss hvordan vi skal opptre, tenke og føle. Skriptet navngir aktøren, foreskriver korrekt handling, og definerer situasjonen. Om et seksuelt skript mangler, vil ingen seksuell samhandling skje (Gagnon & Simon, 2005). Gagnon og Simon hevder at seksualiteten skriptes på tre ulike nivåer; kulturelle scenarioer, interpersonlige skript, og intrapsyriske skript. Kulturelle scenarioer er instruksjoner i kollektive meninger, og de forteller blant annet hvilke elementer som er seksuelle, og hvilke som ikke er seksuelle. I følge de nordiske kulturelle scenarioene er sex noe man deler med en person man har følelser for og bryr seg om. Det er med andre ord innenfor kjærlighetens rammer at sex oppfattes som legitimt (Helmius, 1990; Kvalem & Træen, 2000; Lewin et al., 2000; Træen, 1993). De kulturelle scenarioene knytter også ansvarlighet og frivillighet til sex (Kvalem & Træen, 2000; Træen, 1993). De involverte forventes å ta ansvar for at den seksuelle samhandlingen ikke skal resultere i en uønsket graviditet, og deltakelse skal være frivillig for begge parter. Individet lærer og internaliserer disse kulturelle scenarioene gjennom en sosialiseringssprosess. Videre brukes de kulturelle scenarioene som guide i spesifikke interpersonlige skript. Her har aktøren en mer aktiv rolle, hvor han eller hun former materiale i de kulturelle scenarioene til skript for kontekstspesifikk atferd. Intrapsyriske skript er de motivasjonelle elementene som kan føre til opphisselse, eller engasjerer aktøren til seksuell atferd. Her forvaltes aktørens begjær, og linker de opp mot noe i det eksterne som gir de en sosial mening. Simon og Gagnon (1986) mener at all atferd involverer alle tre nivåene av skripping, men at ikke alle nivåene nødvendigvis er like relevant i alle situasjoner.

I denne oppgaven skal jeg fokusere på interpersonlige skript i FWB-forhold. Som nevnt er slike skript nært knyttet til de kulturelle scenarioene. De en slags personlig tolkning av scenarioene, hvor ens personlige sosialiseringshistorie, erfaringer og motivasjon knyttet til situasjonen får utfolde seg. Dette fører til at interpersonlige skript kan variere litt fra person til person i samme kultur (Hynie, Lydon, Côté & Weiner, 1998). I tillegg formes skript av

formelle og uformelle lover og regler i samfunnet (Wiederman, 2005). Ettersom kulturelle scenarioer og interpersonlige skript er så nært knyttet opp mot hverandre, kan det være vanskelig å skille den ene fra den andre. Derfor kan det være hensiktsmessig å heller bruke termen skript når det snakkes om spesifikke kulturelle scenarioer i samfunnet, eller interpersonlige skript i et FWB-forhold.

Som sagt sørger skript for at atferd til dels blir forutsigbar. Dette betyr at hvis folk mangler skript for en sosial situasjon, vil det oppstå stor usikkerhet over hvilken atferd de skal fremvise, eller hvilken mening de skal legge i andres atferder. Tilsvarende skjer hvis aktørene følger ulike skript, som ikke er komplementære. Her vil det ikke være usikkerhet over hvilken atferd en selv skal fremvise, men det vil oppstå store problemer for andre å lese meningen bak atferden, og de vil ha problemer med å forstå andres atferd. Dette vil føre til misforståelser og frustrasjon. Siden FWB-forhold er såpass nytt som fenomen på samfunnsnivå, har folk ikke fått sosialisert inn skript knyttet spesifikt til denne type forhold. Når det mangler utfyllende skript over en situasjon, vil folk muligens bruke skript fra nært relaterte situasjoner for å fylle ut de manglende bitene (West, Anderson & Duck, 1996).

Venneskriptet vs. kjærlighetsskriptet

Venneskriptet og kjærlighetsskriptet er to skript som er sentrale i denne oppgaven. Hvis individer i FWB-forhold låner skript fra andre typer forhold, vil disse to typer skript være de mest nærliggende å låne fra. Barnet lærer skriptet for et venneforhold i interaksjon med andre barn og voksne. Barnet får også en vag oversikt over skriptet som gjelder i kjærlighetsforhold ved å observere voksne rundt dem, og personer i tv og filmer. Dette resulterer i at innen barnet har blitt voksen, sitter det inne med en klar forståelse over hvordan disse to typer skript ser ut.

I et vennskap er det flere ting som forventes av hverandre, blant annet fortrolighet, tillit, trygghet, støtte, ærlighet og gjensidig respekt. Samme forventninger finnes i et

kjærlighetsforhold, men i tillegg har folk i et slikt forhold forventninger om eksklusivitet over romantiske følelser og sex. Mens kjærester forventes å være monogame, finnes det ikke monogami i venneforhold. Det er fullt mulig å ha opp til flere nære venner. Det forventes også at kjærester tilbringer signifikant mer tid med hverandre enn to som er venner. Venner kan godt gå i over en måned før de ser hverandre igjen uten at det går ut over vennskapet de har seg i mellom. Det er viktig å påpeke at det er to sider av skriptet i et kjærlighetsforhold. På den ene siden har du den romantiske delen, med de offentlige manifestasjonene av kjærligheten. Kjæresteparet kan kysse offentlig, holde hverandre i hendene og gå ut å ha en intim middag på restaurant sammen. På den andre siden har du kjæresteparets hverdag og private sfære, hvor de kommer hjem fra jobb, spiser middag sammen, ser på tv i sofakroken og snakker om dagens hendelser. Innunder denne private sfæren sorteres også sex.

FWB-forhold blir ikke fremvist åpent i samfunnet slik som venne- og kjærlighetsforhold blir, for eksempel med offentlige manifestasjoner av forholdet. Folk kan dermed ikke få sosialisert inn skript som passer i FWB-forhold, slik som ved venne- og kjærlighetsforhold. Det har vært påstått at vennskap på tvers av kjønn mangler relevante skript i den vestlige kulturen (O'Meara, 1989), men forskere har i senere tid ikke funnet støtte for denne påstanden (Felmlee, 1999). Ettersom et FWB-forhold i bunn og grunn er et venneforhold, uten forpliktelsene knyttet til et kjæresteforhold, vil venneskriptet antakelig være mest selvfølgelig for folk å ta i bruk.

The triangular theory of love (Sternberg, 1986) hevder at følelsen av kjærlighet vi har for personer i forskjellige relasjoner består av tre komponenter: 1) Intimitet, som utgjør følelsen av nærhet og tilhørighet, og kommer fra emosjonell investering i forholdet. 2) Lidenskap, som defineres av de driftene som fører til fysisk tiltrekning, romantikk og seksuelle aktiviteter, og kommer fra motivasjonell involvering i forholdet. 3) Forpliktelse, som er kognitive beslutninger om at en elsker noen, og vil vedlikeholde kjærligheten. I følge

Sternberg er intimitet kjernen ved kjærlighet i alle typer forhold, mens de andre to komponentene varierer i betydning. Han hevder at den kjærligheten individet føler i forskjellige typer relasjoner ikke er kategorisk, men at den varierer ut fra i hvilken grad de forskjellige komponentene dominerer. Det vil si at kjærligheten i én relasjon skiller seg fra kjærligheten i en annen ved at mønsteret av de tre komponentene varierer. Videre hevder han at den kjærligheten individet føler i et vennskap, i hovedsak består av intimitet, og i mindre grad av lidenskap og forpliktelser. I et romantisk forhold består kjærligheten av intimitet og av en, eller begge de andre komponentene.

Bisson og Levine (2009) fant ut at personer i et FWB-forhold rangerte følelsene sine for partneren med moderat grad av intimitet, og lav grad av lidenskap og forpliktelse, noe som tilsvarer den typen kjærlighet Sternberg mente en har mot en venn. Hvis følelsene folk har for en FWB-partner tilsvarer de følelsene man har mot en hvilken som helst annen venn, vil det kanskje føles som en selvfølge å ta i bruk mange av komponentene til venneskriptet i et FWB-forhold. Venneskriptet passer derimot ikke som hånd i hanske i et FWB-forhold. Det har, for eksempel, ingen skript over hvordan partene skal håndtere sex i et vennskap. Dermed vil det kanskje også være en selvfølge å låne komponenter fra et kjærlighetsskript, for å fylle inn der venneskriptet kommer for kort.

Problemstillingen

Formålet med denne studien er å utforske FWB-forhold som fenomen i en norsk, heteroseksuell kontekst. Mer spesifikt søkes det å identifisere hvordan FWB-skriptet er konstruert. Hvordan balanserer de involverte mellom venneskriptet og kjærlighetsskriptet? Videre, sett fra et kvinnelig perspektiv, hvilke følelser produseres som følge av å opptre i et FWB-forhold, og hvordan håndteres disse følelsene. Hvordan definerer de involverte FWB-forholdet for hverandre, og hvilke regler tas i bruk for å unngå konflikter? Hvilke motiver og

funksjon har et FWB-forhold for de involverte? Til slutt, hvilke sentrale elementer og temaer i FWB-forhold gjenspeiles i intervjuene, og hvordan er de knyttet opp mot seksuelle skript?

Metode

Studiene som tidligere har vært utført på FWB-forhold, har studert fenomenet gjennom kvantitative data. Når et fenomen som er relativt urørt av vitenskapelig forskning skal studeres, kan det være hensiktsmessig å starte med kvalitative undersøkelser. Slike undersøkelser vil kunne gi en dypere forståelse av FWB-fenomenet, og hvordan et FWB-forhold oppleves av de som har erfaringer fra et slikt forhold. Det vil kunne gi en dypere forståelse av individenes meninger, tanker og forestilling om forholdet, og gjennom historiene deres vil FWB-skriptets struktur avdekkes.

Transendental fenomenologi

Metoden som brukes i denne undersøkelsen er Moustakas (1994) transendentale fenomenologi. Denne metoden er i stor grad basert på Edmund Husserls filosofiske system, og grodde ut fra en misnøye over filosofien bak vitenskap basert på studier av materiske ting. Disse studiene viet ikke oppmerksomhet til personenes bevissthet og opplevelse. Transendental fenomenologi er derfor den vitenskapelige studien av hvordan ting opptrer for oss i bevisstheten. Virkeligheten ligger i meningen opplevelsen har for individet. Man er opptatt av helheten, og objekter utforskes fra mange forskjellige sider, vinkler og perspektiver, til en sitter igjen med et bilde av en helhetlig essens av fenomenet (Moustakas, 1994). Målet i fenomenologi er å redusere individuelle erfaringer innenfor et fenomen, til en beskrivelse av en universell essens over fenomenet. Denne beskrivelsen består av ”hva” informantene opplevde, og ”hvordan” de opplevde det (Creswell, 2007).

Siden FWB-forhold, som de fleste nære forhold, betyr noe og har en mening for individene i forholdet, egner det seg å bruke fenomenologi som metode i denne undersøkelsen. Målet er å få rede på folks erfaringer innenfor slike forhold, og hvordan de opplever forholdene. I tillegg har fenomenologi fellestrekk med den fundamentale filosofien

bak teorien om seksuelle skript, nemlig at en handling eller objekts mening for individet står sentralt.

For å komme frem til et fenomens essens må en forsker gjennom flere prosesser, som er beskrevet mer detaljert i avsnittet om analysen som er utført i denne undersøkelsen.

Gjennom disse prosessene utdrives teksturale (hva informantene opplevde) og strukturelle beskrivelser (hvordan de opplevde det) av fenomenet, som sammen gir et bilde av dets essens. Det er viktig å være inneforstått med at en essens aldri kan bli helt mettet. Syntesen av den teksturale og strukturelle beskrivelsen representerer en essens som befinner seg i en enkelt tid, ett enkelt sted, og fra en enkelt forsker. I dette ligger det at i en annen tid, ett annet sted, og under lupen av en annen forsker, vil man kunne komme frem til en annen essens (Moustakas, 1994). Dermed avviker denne metoden fra kvantitative metoder, hvor replikasjon av studier brukes for å validere funn.

Utvalg

I en kvalitativ studie søkes det etter kunnskap om individets oppfattelse og erfaringer ved fenomenet av interesse. Det er kvaliteten på informantenes historier som bærer studien, og ikke antall informanter. De tolv informantene som deltok i undersøkelsen var et tilstrekkelig antall for å danne seg et bilde av hvordan et FWB-skript ser ut.

Det ble sendt ut forespørsel om å delta i undersøkelsen gjennom e-postlister over studenter ved forskjellige emner og studier ved Universitetet i Tromsø. Forespørselen inneholdt informasjon om prosjektet, hvem som stod bak, hva formålet med prosjektet var og kontaktinformasjon. Åtte informanter ble rekruttert på denne måten. Videre ble to informanter rekruttert via snøballmetoden. Det ble også hengt opp flyers med informasjon om undersøkelsen på oppslagstavler ved Universitetet i Tromsø, men ingen ble rekruttert på denne måten. I tillegg ble det lagt ut forespørsel om deltakelse på forfatterens personlige facebookside. To ytterligere informanter ble rekruttert på denne måten. I forespørselen ble

FWB-forhold definert som ” venner som har sex med hverandre, uten at det er forpliktelser og romantikk blandet inn”. Videre sto det, ”Dette er hva som forventes av et slikt forhold. Det betyr ikke at ikke en av partene kan ha følelser for den andre. Dette er derfor *ikke* et kjæresteforhold, og heller ikke en seksuell engangshendelse mellom vennene. Jeg ønsker også å påpeke at det er et seksuelt forhold med en du tenker på som en venn, og ikke en du bare betrakter som en bekjent.”.

Opprinnelig var det ment å intervjuer begge kjønn i studien, men ettersom ingen menn viste interesse, omfatter undersøkelsen derfor kun kvinner. Informantene bestod av tolv norske heteroseksuelle kvinner i alderen 21-28 år, med en gjennomsnittsalder på 24 år. Halvparten var single på intervjuetidspunktet. De resterende var i et romantisk forhold (kjæreste eller samboer). Åtte av informantene var student på heltid, en på deltid og tre var yrkesaktive på heltid.

Prosedyre

Intervjuprosessen. Intervjuene ble utført i tidsrammen fra oktober 2010 til februar 2011, og fant sted ved et møterom på Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø. Intervjuenes lengde varte fra tre kvarter til en og en halv time. De ble tatt opp med en digital lydopptaker, av type Olympus WS-200S, for senere transkribering. Alle intervjuene ble utført av forfatter, og før intervjuet startet fikk informanten et informasjonsskriv om prosjektet, og en samtykkeerklæring som samtlige signerte under på (vedlegg med informasjonsskriv og samtykkeerklæring, se appendiks A). Informantene ble opplyst om konfidensialitet og anonymisering av intervjuet. De ble også bedt om bare nevne fornavn, ikke etternavn, under intervjuet, slik at det ikke skulle være noen direkte personidentifiserbare opplysninger på lydbandet. Intervjuenes form var semi-strukturelt, og ble dermed gjennomført etter en åpen intervjuguide. Denne intervjuguiden inneholdt en liste med hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål (vedlegg med intervjuguiden, se appendiks B). Hvis informantene hadde

hatt erfaring fra flere FWB-forhold, ble de bedt om å ta utgangspunkt i de FWB-forholdene de husket best, og svare på spørsmålene ut fra disse forholdene. Lydfilene fra intervjuene ble lagret på egen ekstern lagringsenhet, og slettet så snart intervjuene var transkribert.

Transkribering. Intervjuene ble transkribert i Microsoft Office Word 2007 av forfatter. De ble transkribert på bokmål, men enkelte ord og uttrykk som ville mistet sin betydning i bokmål ble skrevet på dialekt. Informantens anonymitet ble ivaretatt ved å gi de pseudonymer. I tillegg ble andre fornavn som ble nevnt, enkelte stedsnavn, studieretninger eller annen informasjon som direkte, eller indirekte kunne identifisere informanten i transkriptet forandret på, eller utelatt.

Dataanalyse. I dataanalysen ble Moustakas (1994) beskrivelse av den fenomenologiske analyseprosessen brukt som utgangspunkt. Alle ledd i analyseprosessen ble utført av forfatter. Prosessen startet med fenomenologisk reduksjon. I denne delen av prosessen leses hvert transkript nøye flere ganger for å få en overordnet forståelse og innsyn i fenomenet som helhet. Det ble plukket ut signifikante utsagn, utdrag som gir en forståelse over hvordan informantene opplevde det å være i et FWB-forhold, ved horisontalisering. Ved horisontalisering blir hver uttalelse behandlet med lik verdi, og overlappende eller ikke-relevante uttalelser blir fjernet. Videre ble disse uttalelsene organisert i forskjellige temaer basert på meningen bak uttalelsene (vedlegg med eksempler på meningsenheter knyttet til signifikante utsagn, og meningsenheter knyttet til tema, se appendiks C). Ut fra dette ble det laget en tekstural beskrivelse både for hvert signifikant utsagn, og for hvert tema, med beskrivelse av hva informanten opplevde. Ved neste del av prosessen, ”imaginative variation”, ble strukturelle beskrivelser utdrevet fra de teksturale beskrivelsene til temaene. Her prøvde forfatter å beskrive hvordan fenomenet opplevdes, konteksten, og hvilken mening det hadde for informantene. Ut fra de teksturale og strukturelle beskrivelsene kom forfatter frem til en essens av FWB-fenomenet. Under hele prosessen prøvde forfatter å holde seg

løsrevet fra tidligere antakelser og fordommer over FWB-fenomenet, en prosess som i fenomenologisk forskningstradisjon kalles ”epoche”. Alle data ble handtert i disposisjonsfanen til Microsoft Office Word 2007.

Validitet, reliabilitet og generaliserbarhet. Prosjektet og analyseprosessen er utformet og gjennomført for å ivareta kravene om validitet og reliabilitet. Validitet, i henhold til det valgte forskningsdesignet, viser til om en undersøkelse klarer å gi et vitenskapelig svar på forskningsspørsmålet. For å sikre at intervjuer hadde en korrekt oppfatning og forståelse av informantenes historier ble det stilt oppklarende og utdypende spørsmål gjennom hele intervjuet. Intervjuer gjenfortalte det informanten hadde sagt, i noen få setninger, for å sjekke om det var blitt forstått riktig. Datamaterialet ble også gjennomgått flere ganger for å få et så klart som mulig bilde over informantenes historier, og gjennom hele analyseprosessen ble dataene analysert gjennom et kritisk blikk. Reliabilitet har med hvor pålitelig undersøkelsen er. Det at intervjuene ble tatt opp på lydband med bra kvalitet (lite bakgrunnsstøy etc.) og ordrett transkribert for å beholde samme mening som den orale presentasjonen, er med på å styrke undersøkelses reliabilitet (Creswell, 2007).

Kvalitative undersøkelser kritiseres for sin mangel av generalisering fra utvalg til populasjon. Den fenomenologiske forskningsmetoden er interessert i å avdekke et fenomens essens, og ikke funnenes generaliserbarhet. Selv om ikke generaliserbarhet er metodens mål, vil det være mulig å se tendenser. Videre kan man med kvantitative metoder undersøke om disse tendensene er representativ i en populasjon.

Etiske betraktninger. Prosjektet er forelagt og tilrådd av Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste AS (NSD). Prosjektet er gjennomført i tråd med de retningslinjer og føringer NSD ga. Informantenes personvern og rettigheter ble ivaretatt (i henhold til anonymisering, konfidensialitet etc.). Alle informantene mottok informasjonsskriv på e-post før endelig avtale om deltakelse ble inngått. I henhold til NSDs retningslinjer ble

informanten opplyst både skriftlig og muntlig at samtykke kunne trekkes tilbake så lenge studien pågikk uten å måtte oppgi grunn. I følge den nye Helseforskningsloven som tredde i kraft 1. juli, 2009, faller ikke dette prosjektet under meldepliktige prosjekter til Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) (Helseforskningsloven § 2, Lovdata), og er derfor ikke forelagt dem.

Resultat og diskusjon

Relasjon til FWB-vennen

Det finnes forskjellige typer venner. Noen venner oppleves som nære, mens andre oppleves som mer perifere. Noen venner gjør man alt med, mens andre tilbringer man bare tid med i en spesifikk kontekst, eller setting. Sistnevnte kan for eksempel være en skolevenn eller arbeidskollega. På lik linje viste historiene fra de kvinnelige informantene at det var forskjellig kvalitet på relasjonen til FWB-vennen deres. Noen opplevde å ha en svært nær relasjon med han. Disse har jeg valgt å kalle *de gode vennene*. Hos andre sto sexen mer i fokus enn selve vennskapet, og var dermed mer kontekstspesifikk. Derfor har jeg valgt å kalle dem *elskerne*. Noen fortalte at de hadde romantiske følelser for FWB-vennen sin, men hvor han ikke var interessert i å forplikte seg til henne. Dette er hva amerikanerne kaller å være ”on the hook”, så jeg har derfor valgt å kalle dem *på kroken*.

De gode vennene. Tina (25 år) var 19 år når hun hadde denne vennen som FWB-venn, mens han var en seks år eldre. De møttes gjennom et nettsamfunn hvor folk fra samme plass kom i kontakt med hverandre. Etter å ha vært venn med han i litt over et halvt år, endte de opp med å ha sex sammen på en fest. Etersom at de tidligere hadde snakket om et hypotetisk ”hva om”-scenario hvor de blandet sex og vennskap, og begge syntes det var greit å ha sex med hverandre, følte de at det var uproblematisk å blande seksuell intimitet inn i det eksisterende vennskapet.

”Vi visste begge hva det innebar, ikke sant. Og det var veldig fint, fordi vi hadde planlagt det på forhand, og etter at det hadde skjedd: ’Oki, syntes vi det her er greit?’. ’Ja’. ’Ja!’. Det var veldig fint, og det var liksom, det var en bonus. Så lenge man hadde planlagt rammene, om at ingen sine grenser var krenket, og begge var med på det, så var alt bare helt flott”

De møttes en til to ganger i uken, ofte i helgene, hvor de gjerne oppholdt seg i kjellerstuen hans og så film, hørte på musikk eller hadde sex. Når de ikke møttes fysisk, hadde de jevnlig

kontakt med hverandre på internett. De brukte også å ha en del dype samtaler, hvor hun følte at han lærte henne å se ting i et nytt perspektiv.

”Han var en sånn filantrop. Han var veldig liberal og åpen for ting, og da var det sånn at han åpnet veldig mye horisonter for meg i den forstand at han ga meg en ny måte å tenke på. Så det var jo alt fra filosofiske temaer, til politiske, familie, psykiske lidelser og seksuelle ting. Som nittenåring hadde jeg kanskje ikke så veldig mye å snakke om heller, så bare det å ha en eldre venn som var villig til å gi meg en slags opplæring. Det satt jeg så utrolig pris på.”

Hun beskrev vennskapet som nært og meningsfullt. De hadde god kjemi som venner, og de kunne utfordre hverandre på et intellektuelt nivå. Selv om det er mange år siden de sluttet å ha sex med hverandre, har de fortsatt kontakt med hverandre.

For Tina betydde selve vennskapet hun hadde med han veldig mye. Dette er noe som kjennetegner *de gode vennene*. For dem betyr vennskapet mer enn selve sexen. De som mistet vennskapet etter å ha hatt et FWB-forhold, opplevde dette som et stort tap. *De gode vennene* finner på ting sammen, som å bowle, dra på konserter, spille tv-spill, ha dype samtaler eller besøke felles venner. Sexen er med andre ord bare en liten del av forholdet. Stine (23 år) beskrev vennskapet med en av sine FWB-venner slik:

”Han vet veldig mye om meg, og jeg vet stort sett det meste om han. Vi er gode venner. Jeg kan absolutt prate med han om alt mulig. Har jeg en dårlig dag kan jeg dra dit og sette meg og drikke kaffe og røyke, uten at det må ende opp med sex, for det går liksom. Vi er veldig gode venner. Det er vi absolutt”

Hvordan vil det faktum at de står hverandre så nært som venner påvirke FWB-skriptet?

Hvordan håndteres overgangen fra å være *den gode vennen* ved kaffebordet, til å være en *den gode sexpartneren* i soverommet og vice versa? Tradisjonelt sett er disse to rollene adskilt, med hvert sitt skript. Denne overgangen trenger ikke *elskerne* ta hensyn til ettersom de ikke står hverandre like nært.

Elskerne. Kaja (22 år) møtte FWB-vennen sin når hun var 18 år gammel, og de hadde sex i en periode på to og et halvt år. De traff hverandre førstegangen på en fest, hvor det endte med at de ”rotet” litt sammen. Hun oppdaget imidlertid fort at de ikke hadde noe til felles utenom sexen. Etersom han bodde i distriktet, møttes de bare når han var innom byen, hvor hun bodde. I starten traff de hverandre to til tre ganger i måneden, ofte i helgene. Etter hvert ble det litt mer sporadisk. På spørsmål hva de gjorde når de traff hverandre svarte hun:

”Nei, hoppet rett til køys, eller hva man skal si. Vi hadde noen pauser innimellom hvor vi så en film, eller sånn der. Men ellers når han var der, jeg tror vi hadde sex hele tiden. Det var non stop.”

De snakket ikke mye sammen, og når de gjorde det, var det ”løst og lett om ting og tang”. Etersom de ikke hadde noen felles interesser gjorde de ikke mye sammen utenfor sengen. Det hendte aldri at de møttes uten å ha sex.

”Jeg tror ikke jeg vet om en eneste ting som vi kunne gjort i lag utenom å se en film, og til og med der så var det sånn ’Jeg vil se den her filmen’, ’Nei, men den orker ikke jeg å se’. Så, nei. Det var bare sex, ikke noe annet.”

Som sagt har ikke *elskerne* et like nært vennskap som *de gode vennene*, og holder dermed forholdet mer adskilt fra hverdagslivet. I forhold til *de gode vennene*, som gjerne kan møtes bare for å tilbringe tid sammen, møtes *elskerne* som regel bare når de har sex på agendaen. Det er sexen som står i fokus, og ikke vennskapet. De deler ikke så mye personlig med hverandre og snakker heller om ”lettere” hverdagstemaer, som for eksempel hva de gjorde i går. Som Elin (26 år) fortalte:

”Det ble liksom på privaten. Vi var ikke på kafé eller offentlige plasser i lag.”

Som vi har sett er ikke *elskerne* særlig investert i vennskapet de har med FWB-vennen sin. De er heller ikke emosjonelt investert i FWB-vennen, noe de som er *på kroken* absolutt er.

På kroken. Forholdet Gørild (22 år) fortalte om pågikk enda når intervjuet ble utført. Hun møtte han på en fest i alkoholrelatert tilstand. De flørtet og merket at de hadde en seksuell spenning, så de dro hjem sammen og hadde sex. For henne handlet det ikke bare om sex den gangen, for hun var, som hun selv sa, veldig begeistret for han. De møtes minst en gang i måneden, av og til flere ganger i uken. På spørsmål om hva de bruker å gjøre når de er sammen svarte hun:

”Det er veldig mye alkoholrelatert. Det er det. Men han kommer innom av og til bare for å slå av en prat, og ta en kopp kaffe. Men det er veldig mye sånn der møtes etter byen. Eller at vi drikker i lag.”

De møtes som regel ikke uten å ha sex, og de snakker bare om ”hverdagslige”, ”ufarlige” ting som jobb, skole og andre ting de har gjort i det siste. Hun prøvde å fortelle han at hun hadde følelser for han en gang, men fikk en avvisning i form av, ”Men, har vi det ikke veldig greit sånn som vi har det nå?”. Etter dette har hun ikke turt å ta opp temaet igjen. På grunn av at hun har følelser for han synes hun det er vanskelig å knytte seg til han som en venn.

”Han er vanskeligere å definere. Han er kanskje en mindre god venn. Men det er sikkert fordi det er litt mer følelser involvert. Jeg synes det er litt vanskeligere å se på han som en venn fordi jeg kanskje, ja, jeg vet ikke hvordan jeg skal beskrive det. Men han er en venn.”

De som er *på kroken* er ikke i hva de anser som en ideell situasjon. Det de egentlig ønsker er å være i et forpliktende romantisk forhold med personen de har sex med, men må ta til takke med et uforpliktende forhold ettersom han ikke vil binde seg til dem. De vil så gjerne være nærmere han, men samtidig må de fremvise måtehold for og jevne ut den

følelsemessige maktbalansen de har seg imellom. De tør ikke åpne seg for personen i frykt for å gjøre seg sårbar.

”Jeg ønsker liksom ikke å involvere han for mye, for det er så ubalansert i forhold til følelser, og jeg vil liksom være på samme nivå som han. . . .Jeg skulle ønske jeg kunne snakke med han om mange ting. Det er veldig mye jeg har lyst å fortelle om, men så vil jeg liksom være like god som han.”

(Gørild, 22 år)

Som man ser varierer det svært på hvor nær disse personene er som venner. En kan stille spørsmål om *elskerne* og de som er *på kroken* kan karakteriseres som FWB-venner siden vennskapet ikke står like sterkt som hos *de gode vennene*. Både termen og definisjonen til et FWB-forhold tilsier at det skal være to *venner* som har sex. For å få svar på om disse kan karakteriseres som FWB, må det dermed tas en nærmere titt på hva som kommer innenfor definisjonen *venner*. Som nevnt innledningsvis er vennskap et ganske bredt konsept, og derfor er det vanskelig å sette en klar definisjon på hva en venn er. En venn er ikke like enkelt å definere som en kollega eller et søskenbarn. Termen ”venn” er basert på karakteristikker til det personlige forholdet mellom de to involverte, mens termen for søskenbarn eller kollega er basert på konkrete, objektive karakteristikker som gener, familiehistorie eller arbeidsplass (Allan, 1977). Dette gjør det problematisk å kunne fastsette om relasjonene *elskerne* og de som er *på kroken* har kan anses som vennsksapsrelasjoner, eller om de må betraktes som noe annet.

Hva vi anser som et vennskap, dets elementer, og hvem vi anser som en venn, påvirkes av både kjønn, alder, sosial klasse og kultur (Adams, Blieszner & De Vries, 2000; Adams & Plaut, 2003; Goodwin, 1999). I Norden, som i andre rike vestlige land, tar folk lengre utdanninger og stifter familie langt senere i livet, enn folk fra land med mindre velstand. De kan dermed ha mer tid og energi til etablering og vedlikehold av vennsksapsrelasjoner. Det innebærer at ungdom, og unge voksne, kan ha et langt større nettverk enn hvis de var bundet

til ansvaret som ligger til grunne i jobb og familie. Ved store nettverk blir det vanskeligere å vedlikeholde *alle* relasjoner, dermed vil kanskje det være større forskjell på de nære og fjerne relasjonene.

I nordisk kultur er psykisk intimitet et viktig komponent i et godt vennskap. Slik intimitet består av aktiviteter som å snakke åpent om tanker og problemer, og å kunne uttrykke seg emosjonelt (Monsour, 1992). Det kan se ut som det er lite av disse aktivitetene hos *elskerne* og de som er *på kroken*. Likevel trenger ikke det bety at de ikke er venner. Intimitet er ingen konstant størrelse, men varierer i grad, eller styrke, ut fra kvaliteten på relasjonen mellom personene. Dermed kan intimitet anvendes som en indikator på hvor nært et vennskap oppleves å være.

Det kan være vanskelig å definere ”vennskap”. På samme tid er vennskap et konsept som folk flest intuitivt vet hva er. I forespørselen som ble sendt ut, og i informasjonsskrivet informantene fikk var FWB definert som ”*venner* som har sex med hverandre”. Videre ble det påpekt at det skulle være et seksuelt forhold med en informantene tenkte på som en venn, og ikke noen de betraktet som en bekjent. Ettersom informantene var selvrekrutterte, viser det at de anså personen de hadde et seksuelt forhold med som en venn.

Vi har sett at type relasjon informantene hadde med FWB-vennen sin kan deles inn i tre kategorier av relasjoner. Videre skal vi se på hvorfor folk havner i et FWB-forhold, og hvilke funksjoner forholdet har for de involverte. Hva er det som driver folk til å inngå i, og bli værende i, slike forhold?

Motiver og funksjoner

Alle parforhold tjener en eller annen form for funksjon for folk som inngår i dem. Et romantisk forhold tjener viktige psykologiske og sosiale funksjoner. Det har også som funksjon å sette den tradisjonelle rammen for å kunne skape en kjernefamilie. Folks motiver til å innlede, eksempelvis et kjærlighetsforhold, kan være relatert til forholdets funksjon. Den

single på jakt etter en kjæreste har som motiv å få det de føler de mangler i livet, nemlig en å dele livet med. Ettersom motivene kan reflekteres av forholdets funksjon, har jeg valgt å håndtere både motivene for å innlede et FWB-forhold, og forholdets funksjoner innunder samme tema.

Dekke sine ”fysiske behov”. Det er ikke til å legge skjul på at en av de primære funksjonene til et FWB-forhold er å få dekket sine fysiske behov, mer spesifikt, sine seksuelle behov. Seksuell intimitet er en viktig del av et voksent menneskes liv. Når man er singel får en virkelig kjent hvor sterkt behovet for sex og intimitet kan være. Et FWB-forhold vil dermed være en måte å få dekket dette behovet på, i en trygg setting. Det er for ”sexen sin skyld”, og av ”praktiske årsaker” at man har sex med vennen sin. Når informantene ble spurt om hva de fikk ut av FWB-forholdet, svarte majoriteten at de fikk dekket sine fysiske behov. For noen var den seksuelle kjemien de hadde med denne personen selve drivkraften i forholdet. Dette reflekteres i sitatet under:

”Det var akkurat som om han leste tankene mine. Han visste nøyaktig hva jeg ville ha, når, hvordan, uansett. Han visste alt. Det var helt sykt. Han har gjort det fra dag en.

...

Jeg tror jo det at hvis vi ikke hadde hatt den her connection fra starten av, så ville vi heller ikke vært pulekompiser. Fordi det var sexen som gjorde det. Hvis jeg ikke hadde syntes noe om han og sexen, og det der, så ville jeg ikke hatt han som pulekompis.”

(Kaja, 22 år)

For andre, spesielt hos *de gode vennene*, var sexen mer en ekstra gode i tillegg til vennskapet.

” Det var trygt, det var safe. Vi var gode venner, vi hadde god kjemi. Hadde god sex, så hvorfor ikke fortsette å ha sex når det var sånn som det ble.”

(Julie, 23 år)

Bedre alternativ enn tilfeldig sex. Å ha tilfeldige sexpartnere er også en måte å få dekket sine seksuelle behov på. Kjærlighet og forelskelse er knyttet nært opp mot seksualitet i Skandinavia (Helmius, 1990; Kvaalem & Træen, 2000; Lewin et al., 2000; Træen, 1993). Det er innenfor kjærlighetens rammer at det oppleves som legitimt å utrykke seksualiteten sin sammen med en annen. For mange kan det dermed oppleves som ”feilt” å ha sex med fremmede, som de ikke har noen romantiske følelser for. For mange av informantene var det å kunne ha en FWB-venn en måte å få dekket de seksuelle behovene sine på uten å måtte ty til tilfeldig sex.

”For meg som ikke ønsker å være i et forhold med noen, hvor det ikke er et alternativ, så er det den beste måten å kunne være intim med noen på. Jeg har ikke lyst til å sjekke opp menn på byen, og ha one night stands, det får jeg ingen ting ut av. Jeg har prøvd det en gang. Det var ikke noe jeg vil gjøre på nytt.”

(Veronica, 28 år)

Flere fortalte at de ikke var en type person som kunne ha tilfeldig sex. Noen sa at det ikke fungerte for dem, de måtte kjenne personen de skulle ha sex med. Andre var redd for å bli smittet av seksuelt overførbare infeksjoner. De som hadde hatt tilfeldige sexpartnere fokuserte mer på at det var mye bedre å ha sex med noen som kjenner kroppen deres, enn å ha sex med noen de nettopp hadde møtt.

”For det første så var han ikke tiltrekkende i det hele tatt. For det andre så var han alt for gammel, og for det tredje så var han alt for full. Det ga meg ingen ting. Det var bare idiotisk at jeg gjorde det i det hele tatt. Det blir sjeldent bra med noen før man har hatt sex med de i hvert fall tre ganger. Det tar liksom tid å finne hverandre. Og det å ha sex en gang med masse forskjellige menn, det får man jo ingen ting ut av. Du får jo all den dårlige sexen da. Det vil ikke jeg. Så jeg er helt bevisst på at jeg vil finne meg en mann som jeg kan treffe over en lengre periode.”

(Veronica, 28 år)

”Tilfeldig sex” finner som oftest sted etter alkoholrelaterte settinger (Træen & Hovland, 1998). Folk er ute på byen, har konsumert nok alkohol til at hemninger lempes på, og de gjør ting de ikke ville gjort i edru tilstand. I tillegg er det påvist at alkoholkonsum fører til nedsatt seksuell opphisselse, og nedsatt intensitet og nytelse av orgasme hos menn (Malatesta, Pollack, Wilbanks & Adams, 1979). Sex er en samhandling, og hvis den ene ikke klarer å yte sitt beste, vil det også påvirke den andres opplevelse av sexen. Det er dermed langt fra optimale betingelser for god sex i alkoholrelaterte settinger. Gørild (22 år) syntes det var praktisk å ha en fast sexpartner som kjente kroppen hennes, og som hun følte seg komfortabel med.

”Jeg synes det er tryggere å være seg selv. Det er lettere å slappe av. Man trenger liksom ikke å imponere så mye. Jeg føler meg mer avslappet i lag med noen som har sett meg naken før, og vet hva jeg foretrekker, og hvordan jeg er. En jeg vet at ting stemmer med. At vi får det til å funke. Det synes jeg er trygt. Og jeg vet jo hva jeg drar hjem til, eller hva jeg tar med hjem. Også det der i forhold til kjønnsykdommer. Selv om jeg ikke vet om de har seg med noen andre, så er det litt lettere og bare forholde seg til en person når det gjelder kjønnsykdommer. Mange fordeler med å ha faste, ja.”

Gørild vektlegger her at hun føler seg trygg og avslappet rundt en hun kjenner. Hun nevner også at hun føler seg tryggere i forhold til seksuelt overførbare infeksjoner med en FWB-venn. Folk føler seg trygg på at personer de kjenner vil fortelle dem hvis de har en seksuelt overførbart infeksjon. I tillegg har de et bilde om at personer i deres egen sosiale omgangskrets er ansvarsfulle mennesker som ikke har slike infeksjoner (Træen, 2008a). Dette er en falsk trygghet.

Seksuell erfaring. Ettersom sex er en del av det vennskapet informantene har med FWB-vennen sin, føler de det er mer åpent å kunne snakke om sex, eller foreslå nye ting de kan prøve i sengen. Mange jenter snakker om sex med venninnene sine. Disse samtalene vil

ikke kunne gi samme innsikt over hva som er godt, eller ikke godt for en gutt. Samtidig synes de fleste at det er flaut å snakke om sex med de ”vanlige” guttevennene sine.

” . . . hvor jeg vil ha gutteperspektiv, så spør jeg han, fordi vi har liksom ikke begrensninger i hva man kan spørre om, eller hva man kan like, eller hva man kan, liksom.”

(Veronica, 28 år)

Lisa (24 år) fortalte at hun godt kunne snakke om sex med FWB-vennen sin, men at hun ikke snakket så mye om sex med en hun nettopp har begynt og date. Spørsmål som ”Bør jeg fortsette slik, eller skal jeg gjøre det sånn her i stede?”, ”Hva foretrekker du?”, gjør sexen mer klinisk, og kan ødelegge den romantiske rammen rundt sexen. Det samme gjør veiledende kommentarer over den seksuelle teknikken hans. Dette fører til at det blir tabu med konstruktiv kritikk i sengen hos nyforelskede. Noen informanter følte at det var lettere og utforske hva de liker, eller ikke liker på det seksuelle plan med en FWB-venn. Julie (23 år) påstod hun lærte utrolig mye om sin egen kropp gjennom et av sine FWB-forhold. Veronica (28 år) fortalte at hun vurderte å prøve trekant med sin FWB-venn. Dette var noe hun ikke kunne tenke seg å gjøre med en kjæreste.

”Men det ville jo vært en perfekt situasjon, når du har en mann som du kjenner godt, og som du stoler helt på, og da kunne prøve ut den typen ting.”

Ingen forpliktelser, ingen følelser. Enkelte informanter ønsket seg noe ukomplisert og forpliktellesløst. For noen henger dette sammen med livsstilen deres der og da. Stine (23 år) fortalte at hun ikke hadde tid til en kjæreste fordi skolen opptok tiden hennes fra ni til fire, og jobben okkuperte resten av dagen. Noe som går igjen hos mange av informantene er hvordan tidligere romantiske forhold har satt spor i hvordan de forholder seg til et forpliktende forhold. Dette reflekteres i neste sitat. Veronica hadde erfaring fra et langt

destruktivt forhold med en dominerende og streng kjæreste, og fortalte dette:

”Da det var gått et år begynte jeg å kjenne behovet for å ha nærheten til noen igjen. Og så måtte jeg for så vidt finne en måte å få dekket det behovet på uten å få den tingen som jeg ikke vil ha.

...

Jeg har ikke helt kommet meg etter det forrige forholdet enda. Nå har jeg vært singel i to år, og fremdeles kjenner jeg at jeg får panikk med tanken på at det skal bo noen i leiligheten min og begynne å blande seg borti sakene mine. Det hadde vært veldig fint å ha noen som kunne skiftet dekk, og måket snø, og skifte lysrør, og sånn der. Men er det ikke det man har vaktmestere til?”

Kaja (22 år) hadde erfaring fra et voldelig forhold og fortalte at hun var redd for å ta steget videre til et forpliktet forhold med FWB-vennen sin. Hun syntes det var greit å ha det ”løst” og uforpliktende. Dårlige erfaringer fra tidligere romantiske forhold kan ofte føre til problemer med å kunne føle seg trygg i senere romantiske forhold. Det kan også bli vanskeligere investere seg følelsesmessig i en annen person. For noen av informantene var det lettere og bare forholde seg til seg til sex, uten å måtte involvere følelser.

Nærhet. For noen av informantene var nærheten de fikk fra FWB-forholdet viktigere enn sexen. Hilde (24 år) fortalte at hun savnet å ligge inntil en varm kropp. Hun beskrev seg som en person som trives i parforhold, og følte seg derfor ganske ensom når hun var singel.

”Jeg var ensom, og det var godt å ha noen å kose med, og sove i lag med, og prate med, alt mulig. Det var ikke bare sexen, bare det å ha noen i nærheten. Noen man kunne ringe til.”

Yvonne (24 år) fortalte at hun egentlig ikke fant den første FWB-vennen sin attraktiv. Når hun tenkte tilbake på at hun hadde hatt sex med han måtte hun le, men akkurat der og da så var det så godt og bare ”ha noen der”.

”Det var liksom så greit å ha noen der. Jeg tror det var gangske mange ganger jeg ikke hadde lyst å ha sex med han. Men jeg syntes så synd i han, han lå der stakkar, så jeg tenkte ’Jaja, hvorfor ikke’, for det var bare så greit å ha han der.

...

Jeg ville bare ha noen. Det var liksom ett fett om det var han eller den store stygge ulven, så lenge det bare var noen der.”

Ta det de får. For de som hadde romantiske følelser for FWB-vennen sin var FWB-forholdet en måte å kunne få være nær han på. Dette er jenter som forsiktig har prøvd å ymte frempå at de vil noe mer enn bare ha et uforpliktende FWB-forhold, men fått avslag. Samtidig klarte de ikke gi slipp på han, så de tok det de fikk. Yvonne fortalte hvor vanskelig det var å ha følelser for den siste FWB-vennen hun hadde.

”Jeg var jo helt knust, men jeg var så oppslukt i han, oppslukt i hele situasjonen. Han var jo på en måte min, men samtidig ikke. Det var en del netter hvor jeg lå og skreik, og var så fortvilet over at vi ikke ble noe mer enn elskere”

På spørsmål om hva som var grunnen til at hun valgte å ha et FWB-forhold med sin siste FWB-venn, svarte Karina (21 år) dette:

”Nei, det var egentlig fordi jeg begynte å bli glad i han, fikk følelser for han, og han var ikke interessert i meg, men det var det jeg fikk. Så da følte jeg vel egentlig at det var bedre enn ingenting.”

Forelskelse kan være en sterk kraft. Samtidig er det langt fra ideelt å ha sterke følelser for en som ikke vil binde seg. Gørild fortalte at hun ble emosjonelt utbrent av FWB-forholdet. Hun, som de andre som var *på kroken*, klarte ikke å gi slipp på han, og med å fortsette å ha sex med han klarte de heller ikke gå videre. Dermed blir de fanget i en situasjon hvor forholdet går etter hans premisser. De får smake på kaken, men må sitte pent på sidelinjen

hvis andre også vil ta en bit. De må med andre ord late som at det er greit for dem at han flørter med andre jenter.

Et gjennomgående motiv bak FWB-forhold var å slippe å ha tilfeldig sex for å dekke de seksuelle behovene de hadde. De følte seg tryggere og mer ansvarsfulle med en FWB-venn i forhold til seksuelt overførbare infeksjoner. De følte seg også mer komfortabel i en seksuell situasjon med en fast sexpartner, enn med en fremmed. I tillegg slipper de den flau ”dagen derpå”, hvor de våkner opp til en skriptløs situasjon. De befinner seg i sengen til en fremmed og ikke vet hva de skal snakke om. Hovedsakelig synes FWB-forhold å ha som funksjon å dekke fysiske behov på en trygg måte. De føler seg både fysisk, seksuelt og psykisk trygg på personen de er intim med. Men, som vi har sett, er ikke sex det eneste fysiske behovet som er viktig å få dekket. Nærhet var for mange av informantene like viktig, om ikke viktigere enn selve sexen. Dette med nærhet kan også være en grunn til at de foretrekker en FWB-venn over tilfeldig sex. Ved tilfeldig sex oppleves minimalt med nærhet, mens nærheten i et FWB-forhold ligner i større grad på den nærheten folk får i et kjærlighetsforhold. Sex vil dermed føles mer legitim i en FWB-setting, enn ved tilfeldig sex. Kjærlighet er knyttet opp mot lidenskap på den ene siden, og nærhet, ømhet og intimitet på den andre. I Skandinavia fokuseres det ikke på den lidenskapelige siden av kjærligheten for sexpartneren sin, men den trygge og følsomme siden (Træen, 1993). Det er mulig at nettopp den tryggheten, og nærheten man finner i FWB-forholdene, skaper en legitim atmosfære for seksuell tilfredsstillelse.

For noen var motivet bak FWB-forholdet å få dekket behovene sine uten å måtte forplikte seg til noen. Enkelte hadde en livsstil som tilsa at de ikke hadde tid eller energi til overs for en kjæreste. For andre var det dårlige erfaringer fra tidligere kjærlighetsforhold som drev de mot et FWB-forhold. Slike erfaringer kan føre til at folk blir redd for å forplikte seg. Andre trenger kanskje litt tid før de kan gå inn i et nytt seriøst forhold. De trenger tid til å

redefinere seg selv, og nyte singellivets muligheter. Samtidig savner de fort den nærheten og intimiteten et kjærlighetsforhold kan gi. Et FWB-forhold appellerer til disse informantene ved å gi dem den nærheten og intimiteten de ønsker, samtidig som de unngår forpliktelsene som følger kjærlighetsforholdet.

På basis av Elias (1978), videreutviklet Lorentz Lyttkens (1985) en teori om det europeiske menneskets siviliseringsprosess. Han mente at menneskene i den vestlige verden i dag lever i sosialkompetansens tidsalder, hvor individene er selvbevisste med fokus på selvrealisering, og ens sosiale kompetanse innenfor de forskjellige arenaene en beveger seg i er viktig. Som andre arenaer, er sosial kompetanse viktig også på det seksuelle området. Folk legger i dag større vekt på å være en god elsker enn noen gang. Dette blir gjenspeilet i media sitt fokus på hvordan folk kan forbedre sine seksuelle teknikker og bli en god sexpartner (Træen, 2008c). Som vi har sett vektløse ganske mange av informantene seksuell erfaring som et resultat av forholdet. De får utviklet og økt sin sosiale kompetanse som seksuell aktør. FWB-forhold vil dermed, ut fra Lyttkens teori, være et produkt av den samfunnshistoriske tidsalderen vi befinner oss i nå. Å ha en FWB-venn vil gi en viss status som seksuelt kompetent utad i den nærmeste vennekretsen, også i den forstand at man utvikler sitt fulle potensial og realisert seg selv. Vi er i en tidsalder hvor folk aldri føler seg ferdiglært, og de tørster stadig etter mer kunnskap og økte ferdigheter innenfor de forskjellige arenaene de beveger seg i.

Det siste motivet var en gjenganger for de som var *på kroken*, og handlet om å kunne være nær personen de var forelsket i. For dem sto valget mellom å ha litt av han, eller ikke ha han i det hele tatt. Reaksjonen disse informantene fikk når de prøvde fortelle FWB-vennen at de hadde romantiske følelser, indikerer at disse følelsene var et skriptbrudd i forhold til FWB-forholdet. De romantiske følelsene representerer et brudd i vennskapsskriptet, og en ”ulovlig” overgang til et romantisk skript.

Et FWB-forhold fungerer som en gylden middelvei hvor informantene både unngår forpliktelser, samtidig som de unngår å måtte ty til sex med fremmede. De får sex i en trygg setting, uten å måtte forplikte seg til personen. Motivet for de som er *på kroken* derimot, er helt annet. De blir låst i forholdet fordi de ikke klarer å gi slipp på personen. Når partene befinner seg i et FWB-forhold, hvordan definerer de rammene i forholdet for hverandre?

Definere forholdet

Forskjellige forhold defineres i ulik grad. Når man blir kjæreste med noen defineres ofte forholdet eksplisitt ved at en av partene spør om de er blitt sammen. Kjærlighetsforhold kan også defineres implisitt, gjennom handlinger. Disse handlingene alene definerer ikke forholdet, men når man ser de i en kontekst av hverandre, gir de mening. Hun lager middag til han, de sier de er glad i hverandre, de holder hender eller kysser offentlig. Disse handlingene er tegn på at man begynner å nærme seg et romantisk forhold. De er deler av et kjærlighetsskript. Et vennskapsforhold defineres oftere implisitt, gjennom handlinger, enn eksplisitt. Man bruker ikke å spørre om man er blitt venner. Du bare ”vet” at noen er venn med deg når du føler personen stiller opp, dere tilbringer tid sammen og deler personlige samtaler. En annen måte å si det på, er at et forhold defineres implisitt når partene handler i tråd med skriptet knyttet til forholdet. Så hvordan defineres et FWB-forhold?

Eksplisitt. De aller fleste informantene fortalte at de ikke hadde snakket direkte ut med FWB-vennen sin om hva slags forhold de hadde. Hilde (24 år) fortalte dette når hun ble spurt om hun noen gang hadde snakket med sin FWB-venn om hva slags forhold de hadde:

”Nei, vi gjorde vel ikke det. Det lå liksom i kortene når han meldte meg ’Ja, nå kommer jeg på besøk’, og da skjønte jeg jo hva som kom til å skje da. Men vi snakket aldri om, ja, ’Nå skal vi ha et ’friends with benefits’ forhold’.”

Mens Yvonne (24 år) fortalte dette om sin første FWB-venn:

”Nei, for i mine øyne var det ikke noe annet enn den type forhold som vi hadde hatt tidligere, for det betydde egentlig ikke så mye for meg. I hvert fall ikke på samme måte som det betydde for han.”

For Yvonne var vennskapet med han det samme som før de begynte å ha sex. Det viste seg senere at han hadde følelser for henne, og ønsket et romantisk forhold. Andre informanter fortalte at en av partene i forholdet hadde sagt at de ikke var interessert i ”noe mer”, eller at de ikke var ”ute etter noe forhold” før sexen begynte å bli et mønster. På den måten fikk de en felles forståelse av at det de hadde *ikke* kom til å utvikle seg videre til et kjærlighetsforhold. Det var bare noen få som hadde snakket ut, og klart definert hva det var slags forhold de hadde, et seksuelt venneforhold, hvor de ikke skulle ha noen følelser, eller forpliktelser, ovenfor hverandre.

Når man ikke tar seg tid til å definere forholdet klart og tydelig, gir det rom for at en av partene kan misforstå hva de er for hverandre. Det kan, som for Yvonne, føre til at den andre personen tror de er på vei til å bli et kjærestepar. I mindre ekstreme tilfeller kan det føre til at de blir usikker på betingelsene i FWB-forholdet, som om han for eksempel vil bli såret om hun har sex med andre.

Implisitt. Kommunikasjon er ikke bare direkte. Mye av kommunikasjonen skjer nonverbalt eller indirekte, via handlinger og bisetninger. Selv om informantene ikke hadde definert forholdet deres ved å snakke om det, vil de aller fleste på en eller annen måte ha kommunisert indirekte hvordan de personlig definerer forholdet de har. Humor ble for eksempel brukt hos noen av informantene.

”Hvis at vi nå flirer og jåsser så, ’Ja, du er nå grei å ha som pulekompis’. . . . Det var ikke noe sånt alvorlig prat, det var det ikke.”

(Kaja, 22 år)

En annen måte å definere forholdet implisitt på er å si ting i bisetninger, eller ”lese mellom linjene”.

”Det er ikke sånn at vi har snakket om det, og definert det, men vi har vel nevnt at det er greit at vi har det sånn, og han har sagt at, ’Hun dama mi er så, hun er så prippen på det og det, og det er så greit når jeg er med deg’, altså sånne ting da. . . . Men ikke at vi har definert at ’Ja, du er min faste ’friend with benefit’.”

(Lisa, 24 år)

Ved å snakke om forholdet gjennom humor og bisetninger kommuniseres meninger og tanker på en måte som kan føles tryggere, enn å snakke direkte om det. Det er ikke alltid like enkelt å dele tanker og meninger om tabubelagte temaer, som et forholds status (Baxter & Wilmot, 1985). Noen av informantene hadde mistanke om at FWB-vennen hadde følelser for dem, og var derfor redd for å snakke om forholdet. De var redd for at den andre skulle konfrontere dem om at de ville ta steget videre til et kjærlighetsforhold. Å snakke i bisetninger, eller å lese mellom linjene, er også en måte å kunne redefinere forholdet på ved et senere tidspunkt. De får bekreftelse på om betingelsene og følelsene fortsatt er de samme, eller om de har forandret seg for den andre personen. Yvonne fortalte at hun merket at hennes første FWB-venn begynte å reagere når hun snakket om andre gutter hun hadde ”rotet” med. Hvis hun ikke hadde merket noen reaksjon fra han ville hun tatt det som en bekreftelse på at han fortsatt ikke hadde noen følelser for henne, men ut fra reaksjonen hans begynte hun å forstå at han ønsket et romantisk forhold med henne.

Regler. Regler er et viktig element i en hver form for sosial relasjon. Deres funksjon er å vedlikeholde belønningene relasjonen gir, og å minimalisere konflikter som kan oppstå (Agryle & Henderson, 1984). Siden et FWB-forhold ikke har like klare skript som et kjærlighetsforhold, kan det være en fordel å være klar på hva som er tillatt, og ikke tillatt i forbindelse med forholdet. Mange har allerede et bilde av at det er tillat å ha sex med andre, og at man ikke skal ha romantiske følelser for hverandre. Dette har de fått gjennom flere

kanaler, som for eksempel venner og media. Samtidig kan det virke noe usikkert hva som kan såre den andre, og hva som kan skape konflikter, når man plutselig befinner seg midt i et slikt forhold. Så, satte informantene eksplisitte regler for hva som var tillat, og ikke tillat i FWB-forholdet?

Det å sette regler for hva som er tillatt og ikke tillatt er et ledd i prosessen å definere forholdet. Også her kan man formidle og forhandle både eksplisitt og implisitt. Mange av informantene hadde ikke snakket eksplisitt om regler med FWB-vennen sin. Hos de som hadde satt eksplisitte regler var det tre kategorier av regler som gikk igjen. En kategori omhandlet det å ikke vise seg offentlig sammen. Hos de som hadde denne regelen var en av partene tidligere etablert og hadde barn. Stine (23 år) fortalte at det ble mye ”snakk” og sladder fra andre når hun var sammen med den ene av sine FWB-vennener på fester, og at dette ikke var gunstig i og med at han nettopp var kommet ut av et lengre forhold. Derfor bestemte de seg bare for å la være å vise seg offentlig sammen.

En annen kategori av regler omhandlet sex og forpliktelser. For de aller fleste betydde dette i hovedsak sex uten forpliktelser, men detaljene og hvordan dette ble ordlagt varierte. Stine var klar på at det var greit at FWB-vennene hennes hadde sex med andre, men hun ville vite om det hvis det skjedde. Dette var fordi hun ikke ville være ”siste utvei”, som hun sa det.

”Du har jo de her såkalte rundbrennerene, som nesten har et kvinnfolk i hver gate. Jeg føler ikke at jeg vil være siste hjulet på vognen. Det orker jeg ikke. Hvis de vil ha seg med andre, så må de bare gjøre det. Men jeg vil ikke komme hver søndag, og så har han hatt seg hver mandag til lørdag med alle andre. Så er jeg siste hjulet på vognen, bare fordi han føler han må gjøre det med meg også for å være snill. Det er ikke slik jeg vil ha det.”

Tina (25 år) fortalte at de, i hennes FWB-forhold, var blitt enige om at de ikke skulle være seksuelt eksklusive, og at vennskapet skulle bestå selv om en av dem hadde sex med andre. Her fokuserte de mer på å beskytte vennskapet enn på å beskytte seg selv, som Stine gjorde. Julie (23 år) fortalte at i alle de fire FWB-forholdene hun hadde hatt, hadde de vært enige om

at det bare skulle være sex, og at de ikke skulle kreve noe av hverandre. Begge skulle kunne ha sex med andre, og hvis en av dem fikk følelser og ønsket noe mer, skulle de kunne avbryte FWB-forholdet uten problemer.

Den siste kategori av regler omhandlet bruk av kondom. Veronica (28 år) fortalte at de, i hennes FWB-forhold, var enige om at de alltid skulle bruke kondom når de hadde sex sammen. Julie derimot, fortalte at i tre av FWB-forholdene brukte de ikke kondom når de hadde sex sammen, men at hun brukte kondom når hun hadde sex med andre. Hun stolte på FWB-vennene sine om at de ville si ifra hvis de hadde hatt ubeskyttet sex med andre. Det skal sies at det var ikke mange som hadde regler om kondombruk. Noen informanter fortalte at de ikke brukte kondom i det hele tatt. Kondom er et prevensjonsmiddel som også effektivt beskytter mot en rekke seksuelt overførbare infeksjoner (Feldblum & Fortney, 1988; Pulerwitz, Amaro, De Jong, Gortmaker & Rudd, 2002; Træen, Lewin & Sundet, 1992). Det at noen valgte og ikke bruke kondom er bekymrende ut fra et helsemessig perspektiv.

Dette med å bruke kondom er også et implisitt budskap om at det er lov å ha sex med andre. Dette reflekteres i sitatet under:

”Det lå i dette med å alltid bruke kondom. Vi forpliktet oss aldri til og bare treffe hverandre. Men vi hadde ikke sånn at vi fast så noen andre, vi skulle begge to være singel, liksom. Det var dealen, men hva han gjorde ellers, det var ikke noe jeg la meg borti. Så lenge han da skulle ha sex med meg på de premissene, så skulle vi alltid bruke kondom. Og vi diskuterte aldri om vi hadde gjort noe utenom heller.”

(Veronica, 28 år)

De fleste av de som ikke hadde snakket eksplisitt om regler, hadde på en eller annen måte fått en forståelse over hva regelen var når det kom til å ha sex med andre.

”Det var ikke noen sånn muntlig avtale om det. Det var bare sånn stille enighet.”

(Beatrise, 23 år)

De får en forståelse over hva reglene i FWB-forholdet er ved å lese mellom linjene til hva som blir sagt, og ved å granske atferden som blir vist i de forskjellige kontekstene. Yvonne fortalte at den siste FWB-vennen hennes flørtet åpenlyst med andre jenter når de var sammen ute på byen. Det hendte også han kunne ringe henne når hun sto og ventet på han i taxikøen når de skulle dra hjem sammen, for å fortelle at han skulle dra hjem med en annen jente. Ut fra handlingene hans, fikk hun en klar forståelse om at han mener de ikke skal være seksuelt eksklusive. Stine ville at hennes FWB-venner skulle fortelle henne hvis de hadde hatt sex med andre. Dette forteller FWB-vennene hennes at hun synes det er ok hvis de har sex med andre, men at det er ikke ok hvis de har det ofte. Det var også noen som hadde en implisitt regel om at de *ikke* skulle ha sex med andre. Kaja (22 år) brukte å spørre hennes FWB-venn om han hadde hatt sex med noen andre. Ved å gjøre det får hun bekreftelse på at det bare er henne han har sex med, samtidig får han en forståelse over at hun kanskje ønsker at de skal være seksuelt eksklusive. Elin (26 år) syntes ikke det var greit å ha sex med andre utenom FWB-forholdet. Dette var fordi hun mente de kunne bli smittet av seksuelt overførbare infeksjoner. Etter hennes mening burde den som har hatt sex med andre si ifra, så den andre kunne vurdere om han, eller hun, ville fortsette med FWB-forholdet eller ikke.

En annen implisitt regel var at de ikke skulle vise kjært tegn eller intimitet offentlig. De ville med andre ord ikke vise offentlige manifestasjoner over kjærlighet. Dette er en regel som de aller fleste i slike forhold vil følge, uten og nødvendigvis ha diskutert det med den andre først. Å vise de offentlige manifestasjonene signaliserer at personen er opptatt, eller utilgjengelig som romantisk partner for andre. Etersom personer i FWB-forhold er single, har de fleste sannsynligvis et ønske om å signalisere tilgjengelighet som partner for andre potensielle romantiske partnere. Derfor vil de fleste i FWB-forhold følge denne regelen uten å oppleve noen problem eller motstand. Det er når regelen blir brutt at vi ser den er en del av skriptet for et velfungerende FWB-forhold. De informantene som hadde en FWB-venn som

var interessert i mer enn bare vennskap og sex fortalte at han kunne forsøke å kysse dem, eller at han ville holde hender offentlig. Dette var handlinger informantene reagerte på, og ikke syntes var greit å gjøre.

”Han hadde en sånn der dårlig uvane med at hvis vi var ute i lag og drakk, så brukte han å ta hånda mi. Og det syntes ikke jeg var helt greit. Jeg syntes ikke det var greit at folk så det. Det var noe annet med at venninnene mine visste om det, det var liksom greit. Men jeg ville ikke at andre folk skulle misforstå, og tro at vi var kjærester.”

(Yvonne, 24 år)

Akkurat som i Bisson og Levines studie (2009) ser vi også her at det ikke er vanlig å snakke om forholdet og forholdets status. Den største grunnen til at det er tabu å snakke om et forholds status er fordi en av partene frykter det kan ødelegge forholdet (Baxter & Wilmot, 1985). Dermed er det kanskje ikke rart at så få av informantene satte seg ned og definerte forholdet klart og tydelig. Samtidig blir mye definert implisitt, ut fra hvordan de oppfører seg ovenfor hverandre, og hva de sier til hverandre. Det er derfor tydelig at selv om informantene ikke snakker om forholdet, får de en forståelse over hvor de står i forhold til hverandre. Dette gjøres gjennom å definere rammene rundt forholdet ved hjelp av implisitt kommunikasjon.

Det kan virke noe motsigende at noen informanter hadde en regel om å være seksuelt eksklusiv i og med at er FWB-forhold generelt sett skal være uforpliktende. Så, hvis de forplikter seg til og ikke ha sex med noen andre, kan det da kalles et FWB-forhold? Disse informantene fortalte at dette med seksuell eksklusivitet ikke var en ”streng” regel, og de hadde unntak hvor de hadde hatt sex med andre. I tillegg var det andre deler av forholdet hvor de ikke hadde forpliktelser. De forpliktet seg for eksempel ikke til å måtte tilbringe mye tid sammen slik som et kjærestepar må. Ut fra dette kan det godt sees på som et FWB-forhold, selv om de hadde som regel å være seksuelt ”eksklusive”.

Ingen av de som var på kroken hadde noen form for uttalte regler. Disse informantene hadde hatt romantiske følelser for FWB-vennen sin fra første gang de hadde sex med han. De

følte mest sannsynlig ikke for å snakke eksplisitt om regler som omhandler det og ikke ha forpliktelser, ettersom de i skjul ønsket at de hadde disse forpliktelsene. En kan stille spørsmålstegn over hvorfor mennene i forholdene til de som var *på kroken* ikke tok opp emnet om regler. Det er mulig menn ikke føler et behov for å snakke om hverken forholdet eller regler så lenge de selv ikke ønsker noe mer ut av det enn bare sex og vennskap. De har en klar forståelse over hva forholdet betyr for dem, og tenker kanskje ikke over om den andre parten også har samme forståelse. Menn har tradisjonelt sett ikke vært flink til å sette ord på følelsene sine. Kvinner har i mye større grad enn menn blitt sosialisert til å verbalisere følelsene de har (Træen, 2008b), og føler kanskje et større behov for å få klarhet i hva de er for hverandre.

Hvis det er slik at kvinner er så nært knyttet opp mot følelsene sine, hvilke følelser hadde informantene for FWB-vennene sine?

Følelser

Som vi har sett ligger det i definisjonen av et FWB-forhold at det ikke skal være romantiske følelser involvert. Sex er tradisjonelt sett forbundet med å elske hverandre, eller være forelsket. Det er da skriptet sier at det ansees som legitimt å ha sex (Helmius, 1990; Kvaalem & Træen, 2000; Lewin et al., 2000; Træen, 1993). Etter den seksuelle revolusjonen på 60-tallet har det blitt mer legitimt å ha sex selv når romantiske følelser ikke er involvert (Christensen & Gregg, 1970; Træen & Lewin, 1992). En revolusjon betegner en endringsprosess, som pågår i et relativt kort tidsrom. I følge Gagnon og Simon (2005) læres og internaliseres skript gjennom en sosialiseringprosess, og vil dermed ikke kunne endres i løpet av et kort tidsrom. Dette fører til at det fortsatt vil føles ”unaturlig” for mange å ha sex med noen de ikke har romantiske følelser for.

Mange fortalte at de var glad i personen som en venn. Akkurat som i forhold til ”vanlige” venner, varierer de vennskaplige følelsene ut fra hvor nær de opplever at de står

hverandre. Følelser, som vennskap, må ”pleies for å gro”. Lisa (24 år) traff ikke sin FWB-venn så ofte, og fortalte at hun hadde mer en følelse av tillit for han enn noe annet. Hun kunne stole på at han stilte opp når hun trengte han. De som hadde et nærere forhold til FWB-vennen kunne fortelle at de var veldig glad i han, og brydde seg om han.

”Altså, han er en venn, han er fortrolig, jeg har veldig sånn omsorg for han, vil han vel, tenker på hvordan han har det. Vil at han skal ha det bra, bekymrer meg om at han drikker for mye, eller om han jobber for mye, eller. Altså, hvor han er mer sånn person i livet mitt som jeg bryr meg om.”

(Veronica, 28 år)

”Jeg var veldig glad i han. Bryr meg utrolig mye om han. Det gjør jeg enda.”

(Julie, 23 år)

”Det var jo en god venn, som jeg bryr meg om, men det var ikke noe mer enn det. Det var bare fysisk, rett og slett.”

(Beatrise, 23 år)

De som var ”på kroken” hadde definitivt romantiske følelser for FWB-vennen sin. Det var også noen av de som hovedsakelig var venner, som fikk blandede følelser etter hvert. Tina (25 år), som hadde et nært vennskap med sin FWB-venn, fortalte at det utviklet seg romantiske følelser etter hvert.

”Trist å si det, men de ble ganske høy. Jeg hadde ikke forventninger til at det skulle bli noe, men det her var en god venn, og det var en som kjente meg så godt. Sant, han kjente meg, hele meg. Ingen kjærester har klart å få den der intimiteten med meg. Fordi vi var så lik i alt, alt vi mente og gjorde, jeg følte han kjente meg best. Kanskje ikke best, men når han kjenner meg så mye fysisk, og så mye psykisk, og alt det her seksuelle. Jeg følte meg så trygg, og da kom det følelser inn i det.”

Videre fortalte hun at hun kunne bli sjalu når han flørtet med andre. Hun ville være eksklusiv på det de hadde sammen, helheten av det nære vennskapet deres. Hvis han hadde dette med

noen andre i tillegg, ville hun ikke føle seg like spesiell. Hun var veldig sårbar etter det forrige romantiske forholdet hun hadde vært i, og hadde dermed behov for selvbekreftelse. Disse romantiske følelsene varte ikke gjennom hele FWB-forholdet, men endret seg. Mot slutten hadde hun ingen slike følelser for han lengre.

Undertrykke følelser. Når man er fysisk og psykisk intim med noen slik som enkelte av informantene er med FWB-vennen sin, kan dypere følelser lett utvikles. Når det som oftest er et kriterium at de ikke skal ha slike følelser i et FWB-forhold, må de ta i bruk strategier for å hindre at disse følelsene utvikles. I et kjærlighetsforhold, hvor romantiske følelser er tillatt, kan en dele hva en føler, og stå sammen. I et FWB-forhold står den som har romantiske følelser alene, og har selv ansvar for hva han eller hun føler og ønsker. Derfor blir det deres eget ansvar å sørge for at de selv ikke blir såret. En måte å gjøre dette på er å undertrykke de romantiske følelsene. Stine (23 år) fortalte at hun og den ene FWB-vennen hennes var på to forskjellige plasser i livet. Han var eldre, hadde hatt familie, og var ”ferdig med det livet”, mens hun var ung og ville ha en fremtid med egen familie. Hun visste at de ikke hadde noen fremtid sammen, og valgte derfor å holde en viss avstand når det kom til fysisk intimitet.

”Jeg er jo kanskje litt redd for meg selv, at jeg skal falle i den O store fellen at man blir glad i vedkommende. Det er kanskje derfor jeg egentlig velger og ikke være så intim med han. Så lenge det bare er praten og sexen, så går det greit. Da klarer jeg liksom å styre følelsene rundt det.”

Hun tar ansvar for egne følelser, og må sørge for at hun ikke kommer i en situasjon hvor hun kan bli såret. Gørild (22 år) fortalte at det ”falt henne veldig naturlig” å undertrykke de følelsene hun hadde, ettersom de allerede var i et mønster i forholdet hvor følelser ikke var et tema. Tina syntes ikke alltid det var like enkelt å undertrykke følelsene hun hadde.

”I enkelte tilfeller måtte jeg kanskje jobbe med det. Men vi hadde jo veldig mye internettkontakt, og da ble det mye lettere å bare, ’Kjempebra’, trykk, trykk, trykk. Det var mye lettere å undertrykke når man først har sagt det. Og da kan hele kroppen innstille seg på at, nå har jeg sagt det, jeg forholder meg til det.”

Hun fant det med andre ord lettere å late som alt var greit når hun hadde kontakt med han gjennom internett. Hun kunne forholde seg til hva hun sa skriftlig, uten å måtte tenke på om måten hun sa det på avslørte hva hun egentlig mente. I tillegg fant hun det mye lettere å forholde seg til ting hun allerede hadde sagt.

Ved å undertrykke følelser tar informantene ansvar, og sørger for at de hverken sårer seg selv, eller setter FWB-forholdet i en uheldig situasjon. Dette ansvaret er bare deres, og deles ikke med FWB-vennen. At de står alene med ansvaret reflekteres gjennom reaksjonen de fikk når de fortalte FWB-vennen sin hva de følte. De fikk et ”pent” avslag på at følelsene ikke var gjengjeldt, som for eksempel ved å si; ”Har vi det ikke ganske greit sånn som vi har det?”, og så snakket de ikke mer om det. Dermed tar mennene ikke del i ansvaret for den følelsesmessige situasjonen hun er i, de avviser følelsene og skyver ansvaret over på henne. Yvonne (24 år), som var i motsatt situasjon, fortalte at når hun fikk vite at den ene FWB-vennen hennes hadde følelser for henne fikk hun dårlig samvittighet. Hun fikk dårlig samvittighet fordi hun hadde ”rotet” med andre mens de hadde FWB-forholdet. Hun følte dermed ansvar for den følelsesmessige situasjonen han var i. Kvinner er sosialisert til å være medfølende, og bry seg om medmennesker (Træen, 2008b). Derfor vil kanskje mange kvinner føle mer ansvar for den andres følelser enn hva mange menn vil føle.

Rasjonalisere følelser. Noen prøvde å forklare, eller rasjonalisere følelsene de hadde hatt. Karina (21 år) la vekt på at hun hadde vært ung og naiv. Hun kalte det hun hadde hatt for sin første FWB-venn for ”fjortisforelskelse”. Følelsene hun hadde for sin nåværende FWB-

venn rasjonaliserte hun slik:

”Altså, grunnen til at jeg er interessert i han er vel egentlig fordi jeg føler meg mindre løs da.”

Hun mente at hun kanskje var interessert i han fordi det vil passe bedre med det seksuelle skriptet, at sex skal være innenfor fast definerte rammer. Samtidig vil hun med å rasjonalisere følelsene sine, skape mer avstand til dem. Hun vet at de ikke kommer til å bli et par, og for å unngå å bli såret legger hun vekt på at følelsene ikke er knyttet til han som person, men er et resultat av noe grunnet i henne. Gørild satt spørsmålsteget til om de følelsene hun hadde for sin FWB-venn var ekte. Hun lurte på om hun var betatt av han nettopp fordi hun ikke kunne få han. Hilde (24 år) fortalte at det tok tid før hennes FWB-venn åpnet seg for henne. Når han gjorde det, fikk hun vite at han følte vennene hans utnyttet han. Videre sa hun:

”Og kanskje fikk jeg litt følelser på grunn av det. Men jeg lurer på om det var litt falske følelser, at det egentlig var sånn empatifølelse, hvis du skjønner? At det ikke var kjærlighetsfølelser. At jeg bare syntes synd i han.”

Følelser kan være vanskelige å tyde. De er uklare, og i følge Schachter-Singerteorien gir de bare mening ut fra konteksten de oppstår i (Schachter & Singer, 1962). Dette betyr at i en uklar kontekst, kan det oppstå usikkerhet på hva følelsen skal assosieres til. Hilde begynte å få følelser for FWB-vennen sin i det han begynte å åpne seg opp for henne. Dermed følte hun seg mer nær han som person. Ved å føle nærhet til en person hun også finner fysisk attraktiv, kan romantiske følelser lett oppstå. Samtidig var hun usikker på om det kanskje var det han fortalte henne som hun reagerte følelsesmessig på, og ikke han som person.

De som rasjonaliserte følelsene var informanter som var i en situasjon hvor de visste forholdet ikke kom til å bli noe mer enn et FWB-forhold, eller hvor forholdet allerede hadde endt dårlig. I følge Goffman (1959), og senere Lyttkens (1985), er vi alle aktører på en scene,

og prøver vårt beste med å overbevise publikum at vi er slik vi ønsker å bli oppfattet. Dette kalles ”impression management”, og handler om å kunne manipulere oppfatningen andre har av deg. Ved å være den som har romantiske følelser som ikke blir gjengjeldt, settes de i en sårbar situasjon. Folk ønsker å bli oppfattet positivt av andre, og mange misliker å bli fremstilt som sårbar, eller en ”stakkars”. Rasjonaliseringen kan være en måte å overbevise andre om at følelsene de har for disse personene ikke er romantiske, og dermed forsøke å stille seg selv i et bedre lys.

Å føle seg sårbar, kan for mange virke truende på selvfølelsen. En kan også føle seg dum, som falt for en person som ikke føler det samme tilbake. I følge attribusjonsteorien har folk en tendens til å bedra seg selv når selvfølelsen er truet, såkalte ”self-serving bias” (Carver, DeGregorio & Gillis, 1980). Denne tendensen er spesielt sterk når folk føler at de ikke kan forbedre situasjonen, og gjøre den mindre truende for selvfølelsen (Duval & Silvia, 2002). Ettersom informantene ikke kunne ”forbedre” situasjonen ved å kvitte seg med de romantiske følelsene, vil de i følge teorien ty til ”feilaktige” attribusjoner av den romantiske følelsen for å bevare selvfølelsen. De føler seg ikke dumme eller naive som falt for han, fordi den følelsen de har attribueres ikke til han som person lengre. Karina attribuerte følelsene som en ”teknikk” for å rettferdiggjøre sexen på, mens Hilde attribuerte den med empati. Hvis de tror at følelsene de har egentlig ikke er knyttet til han som person, er det heller ikke så farlig når han sårer dem. Det stikker ikke like dypt som hvis følelsene de hadde for han var ”ekte”.

Intimitet

Sex er en sentral del av et FWB-forhold. Faktisk så definerer det et FWB-forhold. Uten sexen, ville det bare vært et ”vanlig” venneforhold. Som vi har sett er nærheten til FWB-vennen viktigere enn selve sexen for enkelte. Derfor bør det ikke kun fokuseres på sex, men på all intimitet.

Den seksuelle intimiteten. For å se hvilken seksuell intimitet informantene hadde i FWB-forholdet, kan en se nærmere på hva som skjer før, og hva som skjer etter de har hatt sex. Med andre ord, hvilken kontekst de har sex i. I konteksten *før* de har sex, er det to scenarioer som går igjen. Det ene er film- eller middagsscenarioet. Dette scenarioet er ikke helt likt for *de gode vennene* og for *elskerne*. *Elskerne* avtaler når de skal møtes med intensjon om at de skal ha sex, men de sier ikke rett ut hva intensjonen er. De besøker hverandre og lager mat sammen, eller ser en film, og når dette ritualet er over går de til sengs. Middag eller film synes å fungere som en unnskyldning for å treffes, og en måte å pakke inn den virkelige intensjonen, selv om begge egentlig er fullt klar over at de møtes for å ha sex. De som hadde et *elsker*-forhold med større fokus på å være et seksuelt forhold kunne gjerne være litt mer direkte.

” Vi hadde utepils, og så satt vi og drakk, og så sendte han melding til meg, ’Møt meg på dassen om et kvarter’.”

(Julie, 23 år)

De gode vennene derimot planlegger som oftest ikke å ha sex. De tilbringer tid sammen fordi de er venner, og ikke fordi de har planer om å ha samleie. Sexen er mer en av flere aktiviteter de gjør sammen. Også her er det ofte en middag, eller en film i forkant av sexen, men denne middagen eller filmen har ikke nødvendigvis en underliggende hensikt som hos *elskerne*.

”Jeg kjørte han hjem fra flyplassen, og så spurte jeg om jeg kunne komme inn. Så bestilte vi pizza og spiste. Ja, stemmer, det var den dårlige filmen, ja. Vi trodde det var en artig film som gikk på tv, men det var det jo over hodet ikke. Så da skulle vi gjøre det litt mer spennende selv. Så da foreslo han, ’Du, kan ikke vi bare gå i sengen. Det er jo mye artigere’. ’Ja, nei, det er helt greit’.”

(Stine, 23 år)

Det andre scenarioet er et alkoholrelatert scenario. Her havner de i seng etter å ha vært på en fest, eller ute på byen. Ofte er begge allerede tidlig på kvelden klar over at de skal dra hjem sammen. Dette er fordi det nærmest har blitt et ritual å dra hjem sammen etter å ha vært ute og drukket alkohol. Å ha sex blir en fast avslutning på kvelden.

”Men det er veldig mye sånn der møtes etter byen, eller at vi drikker i lag.”

(Grøild, 22 år)

”Hvis vi er på samme sted, og begge er ute, så blir det egentlig bare til at vi drar hjem i lag. Så vi visste begge på forhand at vi kom til å dra hjem i lag. Så da dro vi hjem, hadde nachspiel først med noen venner, så dro de, og så gikk vi å la oss, egentlig.”

(Karina, 21 år)

Dette scenarioet gikk spesielt igjen hos de som var *på kroken*. Kanskje det er lettere for dem å kunne være sammen med han når de er ute på byen, hvor de har andre folk å forholde seg til i tillegg til han, i forhold til en middag eller film på tomannshånd. I tillegg føles kanskje ting mindre kleint når begge er påvirket av alkohol, og tiden for å være alene sammen kommer.

Den fysiske intimiteten. Etter at de har hatt sex var det mange informanter som fortalte at de gjerne kunne ligge i sengen å prate litt om alt og ingenting. ”Tomprat”, som en av informantene kalte det. Noen sov over, mens andre bare ”tørket opp etter seg” og dro hjem. For enkelte var det å sove over noe de gjorde fordi det var beleilig, som hvis han bodde i en annen by og måtte overnattet når han var på besøk, eller hvis det rett og slett var for sent for å dra hjem. For andre var det å sove sammen en måte å få nærhet på. Det varierte veldig på om informantene brukte å kose med hverandre, eller ikke. Noen fortalte at de godt kunne ligge og kose, mens andre gjorde ikke slik i det hele tatt.

”Det er ikke noe suss og klem og, neineinei. Vi dropper alt det der. Det er ikke noe for oss”

(Stine, 23 år)

For å skjønne hvorfor noen velger å kose, mens andre velger å avstå fra slikt, må vi se nærmere på hvorfor de er i et FWB-forhold. De som godt kunne kose var som regel informanter som enten var interessert i FWB-vennen sin, eller som generelt sett ønsket nærhet med noen. Gørild (22 år) fortalte at med den første FWB-vennen hun hadde var ikke intimitet i form av kos et tema. Det var ”plain”, klinisk sex. Mens med han som hun var interessert i var det motsatt:

”Det er helt motsatt. Da sover jeg der, og da holder vi rundt hverandre når vi er ferdig. Det er veldig, annerledes.”

Kaja (22 år), som hadde et FWB-forhold med mest fokus på det seksuelle, fortalte at de ikke hadde den intime kontakten som hun assosierer med et romantisk forhold. Når de kysset var det en del av den seksuelle konteksten, og ikke en intim kontekst.

”Det var lite kyssing i det her forholdet. Det var ikke sånn at vi råklinte med hverandre på en kjærestemåte. Vi hadde ikke den intime kontakten. . . . Sussing, ja, men ikke så mye klining. Det var liksom mer sånn sussing over hele kroppen, på en måte. Ikke så veldig mye på leppene og sånn der. Det var så forskjellig fra et kjæresteforhold på mange måter. Det var liksom bare sex. Det var ikke den her romantiske konteksten, på en måte. Den forsvant liksom helt.”

Den psykiske intimiteten. Intimitet er ikke bare fysisk. En kan føle seg nær en annen person ved å dele personlige tanker, ønsker og meninger. Dette er hva som kalles psykisk intimitet. Denne intimiteten er mer et resultat av selve vennskapet de har, enn at det er et FWB-forhold. *De gode vennene* hadde mer psykisk intimitet i forholdet sitt enn hva *elskerne* og de som var *på kroken* hadde. Mange av *elskerne* hadde minimalt med psykisk intimitet. Når en inkorporerer fysisk intimitet i et forhold som allerede har en god psykisk intimitet, oppleves gjerne forholdet enda sterkere, og enda mer spesielt.

”Vi forstår hverandre på et helt annet plan. Det er meg og han liksom. At vi hadde hatt sex også det var en slags fullbyrdelse av det vennskapet. Det høres så sykt ut, men ja, det var fint.”

(Tina, 25 år)

For Tina betydde FWB-forholdet hun hadde utrolig mye. Hun hadde for det meste positive minner, og hun hadde vokst mentalt som et resultat av forholdet. Veronica (28 år) fortalte at hun hadde hatt mange fortrolige samtaler med sin FWB-venn, og hun følte at de hadde utviklet et solid vennskap. Det var et vennskap hun savnet sterkt når han fikk seg dame og ”gikk videre med livet”.

Som vi ser varierer de forskjellige måtene å være intim på i viktighet og styrke. Hos *de gode vennene* er sexen en av mange aktiviteter de gjør sammen, mens for *elskerne* tar sexen en større plass i vennskapet. Om informantene foretok å kose med FWB-vennen sin var et resultat av motivene deres for å være i et FWB-forhold. Den psykiske intimiteten derimot, var et resultat av hvor nært vennskap informantene hadde med FWB-vennen.

Det intime aspektet med et FWB-forhold holdes på det private plan. Hvordan håndteres, og oppfattes FWB-forholdet på det offentlige plan?

Samfunnet

Hvordan individene i et samfunn opplever og ser på seksualitet er til en stor grad styrt av de kulturelle scenarioene. Ved å se på dynamikken mellom informantene og individene rundt dem får man et bilde av hvordan et FWB-forhold blir tatt i mot av samfunnet. Det må ikke glemmes at informantene selv er medlem av samme samfunn, og hvordan de opplever sin egen seksualitet er liksom viktig.

Sex og følelser. Mange av informantene fortalte at deres nærmeste venner ikke kunne forstå hvordan de klarte å skille sex og følelser. Noen var i begynnelsen selv kritisk om FWB-forholdet deres kom til å fungere.

”Med han første tenkte jeg ’Herregud, dette her kommer jo ikke til å gå’. Man har jo hørt at man kan ikke ha sex uten å få følelser og bla, bla, bla. Så jeg var nok veldig skeptisk.”

(Julie, 23 år)

”Guttene skjønner liksom ikke at jeg ikke er forelsket i dem. De forventer at jeg liksom skal ønske å ta ting videre.”

(Veronica, 28 år)

Som tidligere nevnt går gutter og jenter gjennom en noe ulik sosialiseringssprosess når det kommer til seksualitet. Ettersom gutter, fra tidlig alder, er nødt til å lære å handtere kjønnsorganet sitt når de skal urinere sees det på som ”naturlig” hos foreldre at en gutt fikler med penis (Helmius, 1990; Lewin & Helmius, 1983; Træen, 2008b). Hvis en jente derimot gjør det samme med sitt kjønnsorgan blir oppmerksomheten hennes ledet bort til noe annet av foreldrene. I deres øyne er dette en seksuell handling, og ikke anstendig for en liten jente. Jenter, på den andre siden, blir opplært i å uttrykke følelsene sine verbalt, og vise omsorg (Træen, 2008b). På denne måten lærer gutter seg å uttrykke sin seksualitet og følelser gjennom kroppen, mens jenter uttrykker seksualiteten og følelsene sine mer verbalt. Dette gjør at menn blir mer handlingsorientert når det kommer til seksualitet og nytelse, mens kvinner blir følelsesorientert. I praksis fører dette til at menn lettere kan ha sex for nytelsens skyld, mens for kvinner vil følelser være en mer selvfølgelig del av det å ha sex. Dette reflekteres i sitatet under.

”Det blir jo ofte sånn at en av personene får følelser for den andre. . . . Jeg tror ikke det skjer i alle sånne typer forhold, men jeg tror at det skjer ganske ofte, siden du er ganske nært knyttet til den personen. Det skal jo egentlig bare være sex, men man blir jo litt kjent med personen. Og kanskje sex kan utløse følelser, rett og slett.”

(Hilde, 24 år)

Å følge det seksuelle skriptet. Ettersom det forventes at jenter knytter sex mer med følelser, enn hedonistisk nytelse, stilles det større forventninger til at de skal følge skriptet med hensyn til når sex ansees å være legitimt. Det seksuelle skriptet sier også at man skal være monogam. De som ikke følger det seksuelle skriptet kan bli sett på som avvikere, eller også som promiskuøse.

”Jeg klødde meg i hodet, og lurte på hva i all verden det var jeg holdte på med. Jeg begynte å føle meg litt som en rundbrenner som bare drar fra den ene byen, til den andre, og så finner jeg meg en ny en. Men, etter hvert så gikk det over. Jeg fant ut at det er jo sånn jeg liker å ha det. Da er det jo greit. Så første gangen var det litt sånn her, ’Jaja, nå er jeg blitt rundbrenner’.”

(Stine, 23 år)

Den seksuelle revolusjonen kan ha bevirket til mindre restriktive seksuelle skript. En revolusjon i seg selv kan ikke forandre et seksuelt skript, ettersom et skript oftest endres i en langsom prosess, gjerne fra generasjon til generasjon. En revolusjon kan derimot betraktes som starten på en gradvis forandring i hvordan individet i et samfunn oppfatter hva som er ”naturlig” og ”unaturlig”, ”normalt og ”unormalt”. Hver nye generasjon blir sosialisert inn i en modifisert utgave av skriptet til den foregående generasjonen. Utviklingen har ført til at det i dag tolereres at folk eksperimenterer *litt* med sex utenfor den romantiske konteksten. Eksperimenterer man for mye derimot, blir en sett på som løssluppen. Samfunnets regler handler om den sosiale kontrollen av seksualiteten. Folks handlinger styres av angsten for å bli oppfattet som ”unormal” og ”avvikende”.

”Jeg føler at det er ikke helt det samfunnet vil ha da. Man vil jo gjerne ha formering i den der faste familiekjernen, ikke sant, og verden er liksom ikke helt der lengre. Samtidig så er det jo ikke det normen heller, ikke sant. Det er mulighet for så mye annet, men det er ikke helt moralsk å gjøre det. . . Hvis det hadde vært helt alminnelig og helt greit og helt allment akseptert, så hadde jo alle snakket om det.”

(Lisa, 24 år)

I følge Goffman (1959) og Lyttkens (1985) kan all sosial interaksjon sees på som en opptreden på en arena, eller en scene. Folk er opptatt av hvordan de blir sett i andres øyne, og opptrer deretter. Samtidig modifierer de opptredenene etter hvem som er publikum. Informantene viste en stor forskjell i opptreden rundt FWB-forholdet i det offentlige rom, og i det private. Som vi har sett, valgte noen av dem å være fysisk intim utenom sexen i form av kos i det private rom, mens andre valgte å ikke kose. I det offentlige rom ønsket de fleste av informantene å ikke vise fysisk intimitet, selv om de gjorde det privat. De forteller ikke ”gud og hver mann” at de har fått seg en FWB-venn, slik folk gjerne gjør når de har fått seg kjæreste. FWB-delen av vennskapet vises ikke for offentligheten. Når de opptrer i det offentlige rom, følger de kun venneskriptet, og ikke et FWB-skript. Ved å la vær å vise intimitet offentlig, viser de en opptreden som er i tråd med det tradisjonelle skriptet.

”Det er jo ganske lett å få et stempel som laus, sant. Så jeg fant ut at det var best og ikke si det til så veldig mange.”

(Hilde, 24 år)

Venner. Som venn er det forventet at du skal gi støtte til personen når han, eller hun, har det vanskelig. En venn skal være der for deg, når du trenger dem, selv om du gjør ting de ikke sier seg enig i. Noen av informantenes venner syntes FWB-forholdet informantene hadde var spennende, og de kunne gjerne snakke og diskutere om intime deler av forholdet med disse vennene. En reaksjon mange derimot fikk var bekymring. Vennene var blant annet bekymret over hvordan forholdet påvirket informanten psykisk og helsemessig. Tina (25 år) fortalte at hennes venner reagerte på at hun ikke brukte kondom med FWB-vennen. Noen informanter fortalte at vennene deres ikke likte, eller godtok personen de hadde et FWB-forhold med. Gørild (22 år) fortalte at noen av hennes venner var redde for hvordan det ene FWB-forholdet påvirket henne psykisk ettersom hun hadde følelser for han. Andre informanter hadde venner som ville at de skulle bruke mer energi på og finne seg et

”ordentlig” kjærlighetsforhold, i stede for FWB-forholdet. Ut fra Lyttkens (1985), er slike bekymringer for andres ”ve og vel” en forkledning av underliggende moralske ytringer.

”Nei, de sa vel at jeg ikke skulle begynne i lag med han. Det var det jeg fikk høre i begynnelsen. Men det gikk jo fort over til at vi bare ble pulekompiser, og de skjønte jo det. Men alle sammen har jo sagt til meg ’Nei, må du finne deg en ordentlig kjæreste’, og sånne ting. Det er jo det de har sagt, ’Ikke bare dra og vase rundt’. Men det var på en måte forståelig, i hvert fall for de aller nærmeste, at han var der for sexen sin del. De skjønte det.”

(Kaja, 22 år)

Bekymringene i sitatet over reflekterer det generelle synet i samfunnet, at et kjærlighetsforhold er det ideelle forholdet, og mest ”naturlige” formen av seksuelle relasjoner. Dette synet er et direkte resultat av det seksuelle skriptet i samfunnet.

Noen få fortalte at mange i deres vennegjeng hadde hatt FWB-forhold. Disse informantene følte at det var vanlig å ha sex med venner, og at det var noe ”alle” gjorde. Andre informanter fortalte at de ikke visste om noen venner som hadde hatt et FWB-forhold. Dette viser at der finnes subgrupper av folk hvor FWB-fenomenet er vanligere enn hos resten av befolkningen.

”Akkurat det her med å ha venner som man her sex med, det er så vanlig at akkurat det er ikke noe oppsiktsvekkende”

(Gørild, 22 år)

Ut fra samfunnets ståsted oppfattes ikke et FWB-forhold som et legitimt forhold for seksuell nytelse. Dette reflekteres kanskje sterkest av informantenes egen holdning til FWB-forholdet i det offentlige rom. De valgte å opptre som ”vanlige” venner, og følge skriptet knyttet til venneforhold. Finnes det da et FWB-skript som de følger når de er i det private rom?

FWB-Skriptet

Som vi har sett er ikke informantene spesielt flinke til å snakke om FWB-forholdet med hverandre. Vi har også sett at til tross for dette, har de fleste en viss anelse over hvordan de skal forholde seg til hverandre.

”Det var ikke sånn at vi hadde diskutert det, det var mer sånn underforstått”

(Veronica, 28 år)

FWB-forhold er ikke skriptløse. Hvis de hadde vært det, ville individene i slike forhold ikke visst hvordan de skulle håndtere forholdet. Seksuelle skript består av mange elementer. Det vil dermed være nærmest umulig å få et fullt overblikk over skriptet for et FWB-forhold. For å få informasjon om hva skriptet inneholder kan det derimot være mer hensiktsmessig å rette blikket mot brudd på skriptet (Træen, 1993; Træen & Hovland, 1998).

I og med at partene i et FWB-forhold ikke har de forpliktelsene kjærester har, er det lov å flørte med andre. En ser at dette er en del av skriptet når de som ble sjalu av at FWB-vennen deres flørtet, holdt disse følelsene for seg selv. I rollen som venn, sier skriptet at sjalusi over flørting ikke er tillatt. Det er heller ikke tillatt å protestere hvis den andre ønsker å avslutte den seksuelle delen av vennskapet til fordel for en annen. En venn burde en være glad på FWB-vennens vegne over at han har fått seg kjæreste. Hos venner er det heller ikke forventet at de *må* tilbringe mye tid sammen, slik som kjærester gjerne må. I et vennskap kan partene være borte fra hverandre i lengre perioder, uten at det nødvendigvis påvirker vennskapet deres. Dette elementet er også til stede i FWB-skriptet.

”Det ble liksom sånn at når vi kunne møtes, så kunne vi møtes. Men det var ikke noe sånn at hvis han var i byen, så måtte jeg på død og liv treffe han.

...

Og så kan jeg gå dit om tre måneder igjen, uten at jeg trenger å møte han i forkant i flere dager og preppe opp til det da, det var ikke noe sånt. Jeg følte ikke at det var behov for det.”

(Lisa, 24 år)

Romantiske følelser er ikke en del av et FWB-skript. Dette reflekteres i definisjonen av et FWB-forhold. De som hadde romantiske følelser for FWB-vennen fikk en avvisning fra han når de fortalte om disse følelsene. Dette indikerer at slike følelser ikke er en del av FWB-skriptet. I mer ekstreme tilfeller ble vennskapet de hadde med FWB-vennen ødelagt når romantiske følelser var involvert.

”Når han fortalte meg at han hadde følelser for meg, at han ville noe mer, ble jeg skikkelig lei meg, for da visste jeg at det vennskapet her var borte. Og jeg tror ikke jeg har snakket med han siden den gang, siden han sa til meg at han hadde følelser for meg. . . . Det bare ble sånn helt automatisk fordi det ble så rart for meg å være i samme rom som han når jeg visste at han ville noe mer, og jeg ikke det.”

(Yvonne, 24 år)

De elementene vi har sett på til nå er elementer som også er til stede i et venneskript. I den private sfæren er FWB-skriptet også noe overlappende med kjærlighetsskriptet. De kan spise middag sammen, se på tv sammen, kose litt og snakke om dagens hendelser før de går til sengs og har sex. Hvor stor denne overlappingen er med kjærlighetsskriptet er avhengig av hvilke motiver de har for å innlede et FWB-forhold, og hvor nær relasjonen til FWB-vennen deres er. Den romantiske delen av kjærlighetsskriptet er ikke et element i FWB-skriptet. Dette innebærer at de offentlige manifestasjonene av kjærligheten heller ikke er en del av FWB-skriptet. Informantene syntes for eksempel ikke det var greit at FWB-vennen deres ville holde hender offentlig.

En ting som kanskje skiller seg mest ut både fra et venneskript, og fra et kjærlighetsskript, er åpenheten FWB-vennene hadde rundt sex. Mange vil ikke føle seg komfortabel med å snakke om sex på et dypt personlig plan med en vanlig venn av motsatt kjønn. Mange vil heller ikke føle seg komfortabel med å snakke om innerste seksuelle fantasier med en de dater, eller om tidligere seksuelle erfaringer med en kjæreste. Ettersom partene i FWB-forholdet kjenner hverandre så godt seksuelt sett, og forholdet i seg selv har et

såpass stort fokus på sex for enkelte, føles forholdet som en trygg atmosfære for å være åpen om sex. Informantene kunne diskutere om alt fra konkrete tips og teknikker, hva som var godt, og ikke godt, til seksuelle fantasier.

Som vi ser ”lånes” det element både fra venneskriptet og fra kjærlighetsskriptet i FWB-skriptet. Balansen mellom disse to typene av skript varierer ut fra hvilken type FWB-forhold de har. I det offentlige rom følges kun elementer fra venneskriptet. FWB-delen av vennskapet er ikke åpen for allmennheten, og holdes på det private plan. Det er på det private plan at selve balansen av venneskriptet og kjærlighetsskriptet må håndteres. Hvor mye av kjærlighetsskriptet som inkorporeres i FWB-skriptet er avhengig i hva partene ønsker ut av FWB-forholdet. Hvis sexen har størst fokus utenom vennskapet, er det de seksuelle elementene fra kjærlighetsskriptet som inkorporeres. Hvis partene også ønsker fysisk nærhet i tillegg til sex vil elementer om fysisk intimitet også inngå i FWB-skriptet. Ut fra dette ser en at det ikke finnes et ”fast” skript over FWB-forhold. Enkelte elementer, som at de ikke skal fremvise offentlige manifestasjoner av kjærlighet, virker som et fast inventar i de fleste FWB-forhold. Andre elementer, som om fysisk intimitet utenom sexen er tillatt, varierer fra FWB-forhold til FWB-forhold. Utfordringene partene i slike forhold står ovenfor er å kunne definere for hverandre hva de ønsker ut av FWB-forholdet, og ut fra dette komme til en felles forståelse over hvilke elementer som passer for dem i FWB-skriptet.

Forslag til videre forskning innenfor FWB-fenomenet

Denne undersøkelsen har avdekket viktige temaer innenfor FWB-fenomenet, og avslørt elementer i FWB-skriptet. Undersøkelsen har også gitt en dypere forståelse av hvordan kvinner opplever det å være i et FWB-forhold. Funnene i denne undersøkelsen kan tas videre, og brukes som fundament i videre kvantitativ forskning på FWB-fenomenet. Det trengs blant annet et mer nøyaktig overblikk på hvor vanlig fenomenet er blant norske heteroseksuelle unge voksne.

Denne undersøkelsen hadde kun intervjuer fra kvinner med erfaring fra FWB-forhold. Det er mulig menn opplever FWB-forhold på en annen måte enn kvinner, så en tilsvarende undersøkelse som også reflekterer en manns perspektiv vil gi et mer komplett bilde av FWB-fenomenet. Videre vil det også være interessant å gjøre en kvalitativ undersøkelse på FWB-fenomenet med intervjuer fra FWB-par, hver for seg. Har kjønnene samme, eller ulik oppfatning av FWB-forholdet de har med hverandre? Å intervju FWB-par vil gi verdifull informasjon om dynamikken i et FWB-forhold.

Den økende interessen for FWB-fenomenet i populærkulturen er et vitne om at nysgjerrigheten rundt fenomenet også er økende. Det er et håp om at denne undersøkelsen skal gi et lite dytt, og være begynnelsen på forskning rundt FWB-fenomenet i en skandinavisk kontekst. Det er åpenbart at mer forskning innenfor området trengs. FWB-fenomenet er en realitet blant norske unge voksne, og forskning trengs for å forstå hvordan et slikt forhold påvirker dem positivt, så vel som negativt.

Referanser

- Abelson, R. P. (1981). Psychological status of the script concept. *American Psychologist*, *36*, 715-729. doi: 10.1037/0003-066X.36.7.715
- Adams, G. & Plaut, V. C. (2003). The cultural grounding of personal relationship: Friendship in North American and West African worlds. *Personal Relationships*, *10*, 333-347. doi: 10.1111/1475-6811.00053
- Adams, R. G., Blieszner, R. & De Vries, B. (2000). Definitions of friendship in the third age: Age, gender, and study location effects. *Journal of Aging Studies*, *14*, 117-133. doi: 10.1016/S0890-4065(00)80019-5
- Afifi, W. A. & Faulkner, S. L. (2000). On being 'just friends': The frequency and impact of sexual activity in cross-sex friendships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *17*, 205-222. doi: 10.1177/0265407500172003
- Allan, G. (1977). Class variation in friendship patterns. *The British Journal of Sociology*, *28*, 389-393.
- Argyle, M. & Henderson, M. (1984). The rules of friendship. *Journal of Social and Personal Relationships*, *1*, 211-237. doi: 10.1177/0265407584012005
- Baxter, L. A. & Wilmot, W. W. (1985). Taboo topics in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *2*, 253-269. doi: 10.1177/0265407585023002
- Bell, R. R. & Coughy, K. (1980). Premarital sexual experience among college females, 1958, 1968, and 1978. *Family Relations*, *29*, 353-357.
- Bisson, M. A. & Levine, T. R. (2009). Negotiating a friends with benefits relationship. *Archives of Sexual Behavior*, *38*, 66-73. doi: 10.1007/s10508-007-9211-2
- Bleske, A. L. & Buss, D. M. (2000). Can men and women be just friends? *Personal Relationships*, *7*, 131-151. doi: 10.1111/j.1475-6811.2000.tb00008.x

- Carey, B. (2007, 2. oktober). Friends With Benefits, and Stress Too. *The New York Times*.
Hentet fra <http://www.nytimes.com>
- Carver, C. S., DeGregorio, E. & Gillis, R. (1980). Field-study evidence of an ego-defensive bias in attribution among two categories of observers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 6, 44-50. doi: 10.1177/014616728061006
- Christensen, H. T. & Gregg, C. F. (1970). Changing sex norms in America and Scandinavia. *Journal of Marriage and Family*, 32, 616-627.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2 utg.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Denizet-Lewis, B. (2004, 30. mai). Friends, Friends With Benefits and the Benefits of the Local Mall. *The New York Times*. Hentet fra <http://www.nytimes.com>
- Duval, T. S. & Silvia, P. J. (2002). Self-awareness, probability of improvement, and the self-serving bias. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 49-61. doi: 10.1037//0022-3514.82.1.49
- Elias, N. (1978). *The civilizing process, Vol 1. The history of manners*. Oxford, England: Basil Blackwell.
- Feldblum, P. J. & Fortney, J. A. (1988). Condoms, spermicides, and the transmission of human immunodeficiency virus: A review of the literature. *American Journal of Public Health*, 78, 52-54.
- Felmlee, D. H. (1999). Social norms in same-and cross-gender friendships. *Social Psychology Quarterly*, 62, 53-67.
- Gagnon, J. H. & Simon, W. (1973). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality*. Chicago, IL: Aldine.
- Gagnon, J. H. & Simon, W. (2005). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality* (2 utg.). New York, NY: Aldine Transaction.

- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Garden City, NY: Doubleday.
- Goodwin, R. (1999). *Personal relationships across cultures*. London, England: Routledge.
- Helmius, G. (1990). *Mogen för sex?! Det sexuellt restriktiverande samhället och ungdomars heterosexuella glädje*. (Doktoravhandling). Uppsala Universitet.
- Hughes, M., Morrison, K. & Asada, K. J. K. (2005). What's love got to do with it? Exploring the impact of maintenance rules, love attitudes, and network support on friends with benefits relationships. *Western Journal of Communication*, 69, 49-66. doi: 10.1080/10570310500034154
- Hynie, M., Lydon, J. E., Côté, S. & Wiener, S. (1998). Relational sexual scripts and women's condom use: The importance of internalized norms. *The Journal of Sex Research*, 35, 370-380. doi: 10.1080/00224499809551955
- Kaplan, D. L. & Keys, C. B. (1997). Sex and relationship variables as predictors of sexual attraction in cross-sex platonic friendships between young heterosexual adults. *Journal of Social and Personal Relationships*, 14, 191-206. doi: 10.1177/0265407597142003
- Kvalem, I. L. & Træen, B. (2000). Self-efficacy, scripts of love and intention to use condoms among Norwegian adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 29, 337-353. doi: 10.1023/A:1005199725666
- Lewin, B., Fugl-Meyer, K., Helmius, G., Lalos, A. & Månsson, S. A. (2000). *Sex in Sweden: On the Swedish sexual life*. Stockholm: National Institute of Public Health.
- Lewin, B. & Helmius, G. (1983). *Ungdom och sexualitet : En sociologisk studie av ungdomars sexuella föreställningar och erfarenheter*. Uppsala Universitet.
- Lyttkens, L. (1985). *Den disciplinerade människan: Om social kontroll och långsiktiga värderingsförskjutningar*. Stockholm: Liber.

- Malatesta, V. J., Pollack, R. H., Wilbanks, W. A. & Adams, H. E. (1979). Alcohol effects on the orgasmic-ejaculatory response in human males. *The Journal of Sex Research*, *15*, 101-107. doi: 10.1080/00224497909551027
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society: from the standpoint of a social behaviorist*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Monsour, M. (1992). Meanings of intimacy in cross- and same-sex friendships. *Journal of Social and Personal Relationships*, *9*, 277-295. doi: 10.1177/0265407592092007
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- O'Meara, J. D. (1989). Cross-sex friendship: Four basic challenges of an ignored relationship. *Sex Roles*, *21*, 525-543. doi: 10.1007/BF00289102
- Owen, J. & Fincham, F. D. (2011). Effects of gender and psychosocial factors on “friends with benefits” relationships among young adults. *Archives of Sexual Behavior*, *40*, 311-320. doi: 10.1007/s10508-010-9611-6
- Plummer, K. (2005). Permanence and change: Sexual Conduct - thirty years on. I J. H. Gagnon & W. Simon (Red.), *Sexual conduct: The social sources of human sexuality* (2 utg., s. ix-xxi). New York, NY: Aldine Transaction.
- Puentes, J., Knox, D. & Zusman, M. E. (2008). Participants in "friends with benefits" relationships. *College Student Journal*, *42*, 176-180.
- Pulerwitz, J., Amaro, H., De Jong, W., Gortmaker, S. L., & Rudd, R. (2002). Relationship power, condom use and HIV risk among women in the USA. *AIDS Care*, *14*, 789-800. doi: 10.1080/0954012021000031868
- Reeder, H. M. (2003). The effect of gender role orientation on same- and cross-sex friendship formation. *Sex Roles*, *49*, 143-152. doi: 10.1023/A:1024408913880

- Robinson, I. E. & Jedlicka, D. (1982). Change in sexual attitudes and behavior of college students from 1965 to 1980: A research note. *Journal of Marriage and Family*, 44, 237-240.
- Sapadin, L. A. (1988). Friendship and gender: Perspectives of professional men and women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 387-403. doi: 10.1177/0265407588054001
- Schachter, S. & Singer, J. (1962). Cognitive, social, and physiological determinants of emotional state. *Psychological Review*, 69, 379-399. doi: 10.1037/h0046234
- Simbayi, L. C., Mwaba, K. & Kalichman, S. C. (2006). Perceptions of the combination of HIV/AIDS and alcohol as a risk factor among STI clinic attenders in South Africa: Implications for HIV prevention. *Social Behavior and Personality*, 34, 535-543. doi: 10.2224/sbp.2006.34.5.535
- Simon, W. & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15, 97-120. doi: 10.1007/BF01542219
- Steiner, C. M. (1990). *Scripts people live: Transactional analysis of life scripts* (2 utg.). New York, NY: Grove Press.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93, 119-135. doi: 10.1037/0033-295X.93.2.119
- Sørensen, L. B. (2009). *Web-survey blant ungdom om seksualitet og prevensjon*. Oslo: Synovate.
- Træen, B. (1993). *Norwegian adolescents' sexuality in the era of AIDS: empirical studies on heterosexual behaviour*. (Doktoravhandling). University of Oslo.
- Træen, B. (2008a). Sexual Health Promotion. I B. Træen & B. Lewin (Red.), *Sexology in Context: A scientific anthology* (s. 233-248). Oslo: Universitetsforlaget AS.

- Træen, B. (2008b). Sexuality From Adolescent to Adult. I B. Træen & B. Lewin (Red.), *Sexology in Context: A scientific anthology* (s. 69-87). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Træen, B. (2008c). When sex becomes a duty. *Sexual and Relationship Therapy*, 23, 61-84.
doi: 10.1080/14681990701724758
- Træen, B. & Gravningen, K. (2011). The Use of Protection for Sexually Transmitted Infections (STIs) and Unwanted Pregnancy among Norwegian Heterosexual Young Adults 2009. *Sexuality & Culture*, 15, 195-212. doi: 10.1007/s12119-011-9090-5
- Træen, B. & Hovland, A. (1998). Games people play: Sex, alcohol and condom use among urban Norwegians. *Contemporary Drug Problems*, 25, 3-48.
- Træen, B. & Lewin, B. (1992). Casual sex among Norwegian adolescents. *Archives of sexual behavior*, 21, 253-269. doi: 10.1007/BF01542996
- Træen, B., Lewin, B. & Sundet, J. M. (1992). Use of birth control pills and condoms among 17–19-year-old adolescents in norway: Contraceptive versus protective behaviour? *AIDS Care*, 4, 371-380. doi: 10.1080/09540129208253108
- Træen, B., Stigum, H. & Magnus, P. (2003). *Rapport fra seksualvaneundersøkelsene i 1987, 1992, 1997 og 2002*. Hentet fra Nasjonalt folkehelseinstituttts webside:
<http://www.fhi.no/dokumenter/917F03B512B94037B579FDF6F4631EF5.pdf>
- Træen, B. & Sørensen, D. (2000). Breaking the speed of the sound of loneliness: Sexual partner change and the fear of intimacy. *Culture, Health & Sexuality*, 2, 287-301. doi: 10.1080/136910500422269
- West, L., Anderson, J. & Duck, S. (1996). Crossing the barriers to friendships between men and women. I J. T. Wood (Red.), *Gendered relationships* (s. 111-127). Mountain View, CA: Mayfield Publishing Company.
- Wiederman, M. W. (2005). The gendered nature of sexual scripts. *The Family Journal*, 13, 496-502. doi: 10.1177/1066480705278729

Appendiks A

Forespørsel om deltakelse i et forskningsprosjekt om ”friends with benefits”

Jeg er masterstudent i psykologi ved Universitetet i Tromsø, og holder nå på med min avsluttende masteroppgave. Temaet for oppgaven er ”friends with benefits”, altså venner som har et seksuelt forhold. Formålet med studien er å undersøke hvordan et slikt forhold er, og hvordan det oppleves for partene involvert i forholdet.

For å få svar på dette, ønsker jeg å intervjuere personer som er, eller har vært i et slikt forhold. Jeg vil gjerne forklare hva som menes med begrepet ”friends with benefits”. Et ”Friends with benefits” forhold betegner venner som har sex med hverandre, uten at det er forpliktelse og romantikk blandet inn. Dette er hva som forventes av et slikt forhold. Det betyr ikke at ikke en av partene kan ha følelser for den andre. Dette er derfor **ikke** et kjæresteforhold, og heller ikke en seksuell engangshendelse mellom vennene. Jeg ønsker også å påpeke at det er et seksuelt forhold med en du tenker på som en venn, og ikke en du bare betrakter som en bekjent.

Dette er en kvalitativ studie, og datainnsamling skjer gjennom ansikt til ansikt intervjuer. Intervjuet anonymiseres. Dette innebærer at alle identifiserbare personopplysninger som deles med intervjueren anonymiseres i utskrifter av intervjuet og rapportskrivningen. Under intervjuet vil det benyttes lydbåndopptaker. Etter intervjuet blir det transkribert (det blir gjort om til skriftlig form), dernest slettes lydopptaket. Det er bare intervjuer og veileder som kommer til å ha tilgang til materialet. Som forsker er man underlagt taushetsplikt, og all data skal behandles konfidensielt. Materialet fra intervjuet vil bli brukt i masteroppgaven min, og eventuelle senere publiserte artikler.

Intervjuet forventes å ta mellom 1-2 timer. Spørsmålene som blir stilt omhandler ”friends with benefits” forholdet du har vært i, og konteksten rundt det. Alle intervjuene foretas av undertegnede, og ingen andre vil være tilstede under intervjuet. Det er ønskelig å foreta flest mulig intervjuer ved Institutt for psykologi, Universitetet i Tromsø. Om dette ikke skulle passe avtales et alternativ.

Det er frivillig å delta og du har rett til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Hvis du i ettertid skulle angre på deltakelsen, kan du med all rett kontakte undertegnede og be om å få intervjuet slettet uten at dette får noen følger for deg. Det kommer til å bli brukt en koblingsnøkkel knyttet mellom data og en navneliste som inneholder fornavnet til alle deltakere. Denne navnelisten kommer til å bli holdt separat fra data, for å sikre at navn ikke skal bli knyttet til intervjuene. Hvis det er spørsmål underveis intervjuet du ikke har lyst å svare på, er det bare å si ifra, så kan vi avslutte intervjuet eller gå videre til neste spørsmål.

Dersom du kunne tenke deg å bli intervjuet om dine erfaringer, skriver du under på den vedlagte samtykkeerklæringen når du møter opp til intervjuet. Om du ønsker å se den ferdige masteroppgaven, kan du legge igjen e-postadressen din under samtykkeerklæringen.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe Monica Karlsen på mobil 997 11 182, eller sende en e-post til monicakarlsen84@hotmail.com. Du kan også kontakte min veileder, professor Bente Træen ved institutt for psykologi ved Universitetet i Tromsø, tlf: 776 45 955, e-post: bente.treen@uit.no

Med vennlig hilsen

Monica Karlsen

Samtykkeerklæring:

Jeg har lest og forstått den skriftlige informasjon gitt, og er villig til å delta i studiet om ”friends with benefits”

Signatur Telefonnummer

Dato:.....

Jeg ønsker å lese den ferdige oppgaven og legger ved min e-post

adresse:.....

Appendiks B

Intervjuspørsmål med oppfølgingsspørsmål

Intervjuspørsmål	Oppfølgingsspørsmål
<u>Jeg tenkte at vi først kunne bare ta litt korte bakgrunnsdata fra dag:</u>	
Jeg kan jo starte med å spørre hvor gammel du er?	
Hva er sivilstatusen din?	
Hva jobber du med?	
<u>Flott. Da tenker jeg vi begynner med selve temaet.</u> Først vil jeg gjerne vite hvor mange slike forhold du har hatt.	Hvis fler, fortelle litt kort om de først, og så ta utgangspunkt i den, eller de, som har vært nærmest som venn av dem.
Jeg tenkte du først kunne fortelle meg om hvordan du traff vedkommende, og hvordan det utviklet seg til et ”friends with benefits” forhold?	Jeg setter pris på at du bruker tid og forteller historien så detaljert som mulig. Var dere venner lenge før dere ble FWB? Hvor nær venn vil du si han var? Hvem var det som foreslo at dere skulle bli FWB?
Hva var grunnen til at du valgte å ha et slikt type forhold?	
<u>Nå kommer noen spørsmål som jeg vil vi bare ska gå lett gjennom. Dvs, at du ikke trenger å fortelle i like stor detalj.</u>	
Hvor ofte traff dere hverandre, og hva gjorde dere når dere traff hverandre?	Hvem følte du tok mest initiativ til å møtes?
Hva snakket dere om når dere møttes?	
Er der ting du kunne snakke med denne personen om, som du ikke kunne snakke med andre om?	Hvorfor kunne du ikke snakke med andre om det? Hvorfor følte du at du kunne snakke med denne personen om disse tingene?

Er der ting du ikke kunne snakke med denne personen om som du kunne snakke med andre om?	Hvorfor kunne du ikke snakke om disse tingene med denne personen?
--	---

Hadde dere mye kontakt utenom når dere traff hverandre? (Mobil, facebook, MSN)	Hva snakket dere om der da?
--	-----------------------------

Snakket dere noen gang om hva det var slags type forhold dere hadde?	Hvem som tok opp temaet? Hva sa du? Hva sa han?
--	--

Snakket dere noen gang om hva som var lov, eller ikke lov, med tanke på regler for forholdet, og i så fall hva?	Kan du fortelle om den gangen? Hvem var det som tok opp temaet? Hva var det som gjorde at dere begynte å snakke om det? Hvordan reagerte du /han?
---	--

Nå vil jeg at du skal se for deg følgende tre scenarier:

Du skal flytte til ny leilighet og trenger hjelp til flyttingen. Ville du spurt han om hjelp?

Du har hatt en forferdelig dag og trenger en utblåsning. Ville du vendt deg til denne personen for å få ut din frustrasjon om dagen?

Det har skjedd noe og du trenger noen å dele sorgen, eventuelt gleden med. Ville du følt at du kunne dele dette med denne personen?

Hvor ofte vil du si dere hadde sex?

Nå vil jeg at du skal gå litt mer inn i detalj igjen. Kan du fortelle meg om sist dere hadde sex; hva skjedde før dere hadde sex, og hva skjedde etterpå? (ev. en gang du ser på som typisk) Jeg trenger ingen opplysninger om selve sexen, men vil bare få et bilde av konteksten rundt den.

Nå vil jeg spørre deg noen spørsmål som går litt inn på hvordan du så på personen.

Hvordan vil du beskrive følelsene du hadde for personen?	Følte du at du holdt tilbake følelser? - er dette noe du måtte jobbe med konstant, eller følte du det var mer en automatisk prosess?
Hva var det med personen du tente på?	Hvordan tenner du på personer du er kjæreste med i forhold til denne personen?
Hvis det hadde vært en mulighet, ville du vurdert å bli i lag med denne personen?	Kan du utdype hva det er som gjør/ikke gjør denne personen til et kjæresteemne for deg?

Nå vil jeg at vi skal gå inn på problematiske situasjoner i forholdet.

Har personen noen gang gjort noe du ikke syntes var ok, og i så fall kan du fortelle meg hva som skjedde?	Konfronterte du han?
	Hva sa du?
	Hva sa han?
	Hva følte du?
	Følte du det som en avvisning?
	Hva tenkte du?
	Tror du hun/han angret på at hun/han gjorde det?
	Ville du reagert slik om personen bare var en venn?
Har du noen gang gjort noe som den andre personen har reagert på, og i så fall kan du fortelle meg om hva som skjedde?	Ville du reagert slik om personen bare var en kjæreste?
	Hvordan var reaksjonen?
	Hva sa han?
	Hva sa du?
	Hvorfor tror du at du gjorde det?
	Føler du at du trådde over en grense?
	Angret du på at du gjorde det?
	Hvorfor angret du?
Fortalte du vennene dine om forholdet?	Hva mente de om det?

<p><u>Nå vil jeg at du skal ta deg tid, og fortelle</u> så detaljert som mulig hvordan forholdet tok slutt.</p>	<p>Hva skjedde?</p>
	<p>Hva sa du?</p>
	<p>Hva sa han?</p>
	<p>Hva tenkte du?</p>
	<p>Hva følte du?</p>

Hvordan vil du si at du er personlighetsmessig når det kommer til følelser og forhold?

Kan du fortelle hva du synes, ut fra dine erfaringer, er de positive og negative sidene ved et slikt forhold?

Hva vil du si du har fått ut av FWB-forholdet til nå?

Er det noe annet du synes er relevant innen for temaet som vi ikke har snakket om?

Intervjuguiden ble forandret litt på ut fra om det var snakk om et forhold som pågikk mens intervjuet ble holdt, eller om det var et avsluttet FWB-forhold. Hvis forholdet var avsluttet ville spørsmålene bli stilt slik som de står i intervjuguiden. Hvis forholdet enda pågikk ble spørsmål om forholdets slutt utelatt, og en del av spørsmålene ble forandret om til nåtid. Oppfølgingsspørsmålene som passet inn, ble stilt for å få bedre flyt i intervjuet. Oppfølgingsspørsmål som ikke var relevant ut fra hva informanten svarte på hovedspørsmålet ble ikke stilt.

Appendiks C

Tabell C1

Eksempel på meningsenhet knyttet til signifikante utsagn

Signifikante utsagn	Meningsenhet
Jeg setter jo alltid følelsene mine, altså, de er jo på en måte avskrudd. Altså, når det kommer til det at man fysisk går til sengs, så må jeg jo bare skru det av.	Prøver å unngå utvikling av følelser
Man lærer jo mannfolk å kjenne da. Ja, altså, alle mannfolk er jo lik på noen stadier, tror jeg. Vil jeg tro.	Får seksuell erfaring
Nei, han var en god venn når vi begynte med sexen, og han var det etterpå, og han er det fortsatt. Det er nesten som vi har vært venner, uten at det har vært noe sex, for det var vennskap. Sexen var bare for seg selv.	Sexen har ikke påvirket venneforholdet mye
Nei, det er mye sånn, nå har jeg sendt melding to lørdager på rad, nå skal jeg ikke sende melding den her lørdagen, for nå er det hans tur, eller, ja. Litt det her med at man setter grenser for seg selv, for jeg tror jo, i hvert fall i forhold til min situasjon, min største frykt er at jeg skal være masete.	Prøve å holde likevekt i den følelsesmessige maktbalansen mellom han og henne
Men det var, han var jo så, jeg har jo allerede nevnt at han var jo veldig intens, og han var veldig slitsom. Jeg tenkte han kom til å bli slitsom i et forhold, rett og slett. Mens som en venn så var det liksom ikke så nøye.	Han hadde personlige kvaliteter hun ikke ville tolerert hos en kjæreste, men godtok hos en venn.

Tabell C2

Eksempel på meningsenheter knyttet til tema

Tema	Meningsenheter
Følelser	Rasjonalisere følelser Undertrykkelse av følelser Sjalousi Glad i han som en venn Holde følelser separat fra sex Betatt av han
Definere forholdet	Eksplisitte regler Implisitte regler Snakker ikke om forholdet Definere forholdet i bisetninger Ønsker eksklusivitet